

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

НАВЧАЛЬНО МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОГО РУХУ

ЗМІСТ

Навчально методичний комплекс з дисципліни «Історія фізкультурно-спортивного руху»	
Зміст.....	2
Програма вибіркової навчальної дисципліни «Історія фізкультурно-спортивного руху»	3
Вступ.....	5
1. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	8
3. Рекомендована література.....	8
4. Форма підсумкового контролю успішності навчання...	11
5. Засоби діагности успішності навчання.....	11
Робоча програма навчальної дисципліни.....	12
1. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	15
2. Передумови для вивчення дисципліни.....	15
3. Результати навчання за дисципліною.....	15
4. Критерії оцінювання результатів навчання.....	17
5. Засоби діагностики результатів навчання.....	18
6. Програма навчальної дисципліни.....	19
6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни....	19
6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни.....	24
7. Рекомендовані джерела інформації.....	26
8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.....	29
Матеріали до лекційного курсу.....	30
Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять.....	39
Інструктивно-методичні матеріали до самостійних занять.....	82
Питання та завдання для поточного контролю.....	98
Пакет комплексної контрольної роботи.....	112

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
Історія фізкультурно-спортивного руху
Підготовки магістр
Спеціальність: 014 Середня освіта

Суми – 2017

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Сумським державним педагогічним
університетом імені А. С. Макаренка

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: канд. пед. наук, доцент кафедри теорії та
методики фізичної культури Іваній Ігор
Володимирович

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою університету
«26» грудня 2017 року, протокол № 6

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Історія фізкультурно-спортивного руху**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки для ОР магістр спеціальності 014 **Середня освіта**

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія фізкультурно-спортивного руху» є вивчення розвитку еволюції фізичної культури і спорту від давніх времен до сучасності.

Міждисциплінарні зв'язки:

Історія фізкультурно-спортивного руху – цікава та пізнавальна наука. Багатопланові її напрямки: від еволюції виникнення та розвитку, походження та розповсюдження засобів, форм і систем фізичного виховання до спортивної та оздоровчої діяльності людей, міжнародних рухів і Олімпійських ігор.

В системі теоретичних та педагогічних дисциплін, що вивчаються на спеціалізованих факультетах, учбовій дисципліні «Історії фізкультурно-спортивного руху» відводиться суттєве місце. Вказана дисципліна відноситься до профілюючих, так як є основою інших предметів, а джерелами її вивчення є архівні матеріали, літописи, археологічні та етнографічні дані, пам'ятники образотворчого мистецтва, кіно та фотоматеріали, документи урядових і неурядових організацій.

Головна мета предмету - вивчення і збереження джерел світової і національної культур, органічною частиною якої є фізична культура, а також професійна підготовка висококваліфікованих фахівців у цій області, де найбільш важливими задачами є: розширення кругозору спеціалістів; підвищення ерудиції; активізація творчого мислення; підвищення теоретичного рівня та збагачення досвідом минулого; створення основи вивчення теоретично-педагогічних, медично-біологічних та спортивно-педагогічних положень та позицій; передбачення тенденцій розвитку і прогнозування фізкультурного руху сучасності.

Історія фізкультурно-спортивного руху є однією із профільюючих дисциплін навчальних планів вищих закладів освіти 1-4 рівнів акредитації, які готують фахівців за напрямом «Фізичне виховання і спорт».

Курс «Історія фізкультурно-спортивного руху» доповнено окремим розділом, в якому розглядаються питання історичного розвитку вітчизняної фізичної культури. Це потребує нового підходу до концепції викладання дисципліни та невідкладного сучасного наукового аналізу особливостей розвитку фізичної культури з найдавніших часів до сьогоденного державотворчого періоду.

Суміжними та взаємодоповнюючими дисциплінами є історія української та зарубіжної культури, теорія фізичної культури, теорія і методика обраного виду спорту, педагогіка, олімпійський спорт і інші.

Основними формами вивчення курсу є лекції, семінарські заняття, індивідуальні та групові консультації, самостійне опрацювання літератури, підготовка реферату. Семінарські заняття узагальнюють матеріал вивченого розділу.

Програма навчальної дисципліни складається таких розділів:

1. Історія фізкультурно-спортивного руху Давніх часів.
2. Історія фізкультурно-спортивного руху Нової доби.
3. Історія фізкультурно-спортивного руху в Україні.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою та завданням навчальної дисципліни є формування системи знань щодо виникнення й розвитку засобів, методів, форм, ідей та теорії фізичного виховання і спорту та розвиток професійної самосвідомості майбутніх фахівців фізичної культури та спорту.

1.2. Основними завданнями дисципліни «Історія фізкультурно-спортивного руху» є:

- виховання морально-етичних та ідейно-патріотичних переконань фахівця, причетності до світової історичної спадщини та традицій в галузі

фізичної культури;

- прищеплення фахівцям навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного вивчення історичної спадщини та традицій в галузі фізичної культури;

- прищеплення фахівцям навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку фізичної культури та спорту;

- навчання практичних навичок роботи з науковою літературою, критичного осмислення документів та першоджерел;

- вироблення умінь застосовувати набуті знання у професійній діяльності, для орієнтації в сучасних тенденціях розвитку фізичної культури і спорту, оцінки спортивних явищ та подій.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- оптимізувати процес виховання людини, враховуючи проблеми розвитку рухових здібностей людини;

- системне формування необхідних в житті рухових умінь і навичок та пов'язаних з ними знань;

- забезпечити етичне, патріотичне і трудове виховання;

- виховати волю, позитивні якості характеру, позитивні емоції й естетичні потреби особистості;

- засвоїти основні категорії та поняття, пов'язані з різноманітними аспектами вивчення спортивно-фізкультурної тематики, вивчення її проблем, принципів її функціонування та розвитку.

Вміти:

- добирати ефективні методи педагогічного вивчення історичних аспектів фізкультурно-спортивного руху у світі;

- виявляти сприйняття в учнів позитивних якостей на основі вивчення світових традицій фізкультурно-спортивної практики;

- вільно володіти категоріальним апаратом спортивно-фізкультурної науки, головними джерелами та додатковими матеріалами з дослідження проблем вивчення науки та перспектив подальшого розвитку фізкультурно-спортивного руху в світі.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія фізкультурно-спортивного руху Давніх часів.

Тема 1. Фізична культура первісного суспільства.

Тема 2. Фізична культура Стародавнього світу.

Тема 3. Фізична культура епохи Середньовіччя.

Розділ 2. Історія фізкультурно-спортивного руху Нової доби.

Тема 1. Розвиток фізичної культури в епоху Відродження.

Тема 2. Фізкультурно-спортивний рух Нового часу.

Тема 3. Особливості фізичної культури та спорту в ХХ та на початку ХХІ століття.

Розділ 3. Історія фізкультурно-спортивного руху в Україні.

Тема 1. Фізична культура за часів Київської Русі.

Тема 2. Фізичне виховання в період Запорізької Січі.

Тема 3. Фізична культура в Україні та на Сумщині.

3. Рекомендована література

1. Антонович В. Розповіді про козаків. – К., 1992.
2. Балущок В. Юнацькі ініціації давніх слов'ян – школа сили й мужності // Традиції фізичної культури в Україні. Зб. наук. статей. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 24-32.
3. Волошин А.П., Ксензенко Ф.М. У Олимпийской черты. – Київ: Молодь, 1988. – 397 с.
4. Волошин А. Перша Російська Олімпіада у стольному Києві // Спортивна газета. – 2004, - № 76. – с. 15.

5. Гайдай Л. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях. – Луцьк: Вежа, 2000.
6. Голубицький В.О. Запорізька Січ в останні часи свого існування: 1734-1775 рр. – Дніпропетровськ: Січ, 2004. – 421 с.
7. Грушевський М. Історія української козаччини // Вітчизна. – 1989.
8. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. – К.: Либідь, 1991. – 398 с.
9. Гуслістий К., Апанович О. Запорізька Січ та її прогресивна роль в історії українського народу. – К.: Держполітвидав, 1954. – с. 88
10. Деделюк Н.А. Народні ігри та розваги в системі фізичного виховання Київської Русі // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Вип. – 5. – Л., 2001. – Т.1.
11. Деделюк Н.А., Цьось А.В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. – 192 с.
12. Клімов А.А. Чудеса світу. – Харків: «Ранок», 2004. – 130 с.
13. Козацькі забави: Навчальний посібник / Завацький В.І., Цьось А.В., Бичук О.І., Пономаренко Л.І. – Луцьк: Надстир'я, 1994. – 112 с.
14. 28. Кулик В.В. Від Всеобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971. – 176 с.
15. Кулик. Я.Л. Костюк С.А. Петренко М.І. Історія виконання й розвитку фізичної культури і спорту на Україні .- Вінниця: Логос, 1997. - 133с.
16. Кун М.А. Легенди і міфистародавньої Греції. – СПДФО Чиженко С.Ю., 2005. – 480 с.
17. Лабскір Ю.С., Любив А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов.-Харьков, 1994.-114с.
18. Мочинський Д.А. Територія слов'янської прабатьківщини у системі географічного та Всеукраїнського історико-культурного членування Євразії в VIII до н. е. - IX в. н.е. / Слов'яни. Етногенез і етнічна історія. Межвузівський збірник. – Л., 1989.

19. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський.- Ньюарк(США), 1997.- 142с.
20. Олімпійська Хартія. Міжнародний Олімпійський Комітет. Лозанна, Швейцарія. – Вересень 1997.
21. Перший стадіон у Києві / Старт. – 1987. - № 8.
22. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. – К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.–496с.
23. Платонов В.Н. Гуськов СИ. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн.–К.: Олимпийская литература, 1997.- Кн.2.–384с.
24. Положение о Всесоюзном физкультурном комплексе «Готов к труду и обороне СССР» - 1931, 1939, 1955, 1959, 1972, 1985, 1988 гг.
25. ПриступаЄ.Н. Народна фізична культура українців. - Львів, 1995. – 254 с.
26. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997. – 178с.
27. Рогінська Г.Ю. Життя відомих римлян. Харків: МОСТ-Торнадо, 2000. - 333 с.
28. Скрипін А.К. Форми військово-фізичної підготовки у Київській Русі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2001. № 12. – С.21.
29. Слов'яни та його сусіди наприкінці I тис. е., перекл. підлогу. I тис. н.е. / под. ред. Русановой І.П. – М., 1993.
30. Смолій В.А. (від. ред.) «Історія українського козацтва: Нариси у 2-х томах». – Києво-Могилянська академія, 2007.
31. Україна Олімпійська // Под ред. Федоренка І.Н. – К.: „Аванті”, 2000.
32. Філософські науки. Збірник наукових праць. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2003. – 198 с. Стаття Мозкового І.П. «Релігійна спрямованість шкільнано грецької філософії» с. 161 – 169.
33. Федоренко І.Н. Золоті сторінки Олімпійського спорту України. – Київ: «Олімпійська література», 2000. – 191 с.
34. Федоренко І.Н. Україна Олімпійська. Київ: «Аванті», 2000. – 176 с.

35. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.
36. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
37. Хто є хто на Сумщині. Видатні земляки. Під ред. Болгова В.В. – Київ 2005, 240 с.
38. Щербак В.О. Українське козацтво: формування соціального стану: друга половина XV – середина XVIII століття. – К.: КМ Академія, 2000. – 296 с.
39. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: у 3 т. – Київ 6 Наукова думка, 1990-1993.
40. Ulrich Sinn. OLYMPIA, cult, sport, and ancient festival. Markus Wiener Publishers: Princeton, 2000. – 144 с.
41. UlrichSinn. OLYMPIA, cult, sport, andancientfestival. Markus Wiener Publishers: Princeton, 2000. – 144 с.
42. Ulrich Sinn. OLYMPIA, cult, sport, and ancient festival. Markus Wiener Publishers: Princeton, 2000. – 144 с.

А також часописи: «Олімпійська арена», «Мой спорт».

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

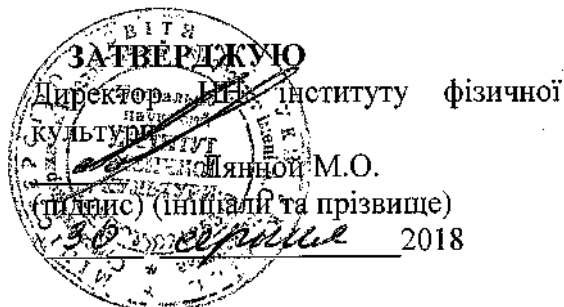
5. Засоби діагностики успішності навчання

- усні опитування на практичних заняттях;
- тематичне тестування;
- захист індивідуального заняття;
- виконання комплексної контрольної роботи;
- написання рефератів.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут фізичної культури

Кафедра теорії і методики фізичної культури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія фізкультурно-спортивного руху

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Фізична культура)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Фізична культура)
другий

(магістерський) рівень

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною комісією

НН інституту фізичної культури

« 30 » серпня 2018 р

Голова: Міщенко О.В., к. фіз. вих., доцент Александр
(ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми - 2018

Розробники:

Іваній Ігор Володимирович, к. пед. н., доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
Теорії та методики фізичної культури

Протокол № 1 від «30» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри

Томенко О.А., д.фіз. вих., професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –3	Магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
2-й		2-й	
Лекції			
14 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
14 год.		4 год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
60 год.		80 год.	
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 90			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Дисципліна «Історія фізкультурно-спортивного руху» освітянський діапазон підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання, спрямованої на підвищення кваліфікації, професійної компетентності, конкурентноспроможності на ринку праці. Метою даної дисципліни є формування системи знань щодо виникнення й розвитку засобів, методів, форм, ідей та теорії фізичного виховання і спорту та розвиток професійної самосвідомості майбутніх фахівців фізичної культури та спорту.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Історія фізкультурно-спортивного руху» базується на раніше вивчених дисциплінах, як то «Історія фізичної культури», «Олімпійський спорт», «Теорія та методика фізичного виховання» тощо та інші які сформували певні професійні та психолого-педагогічні знання та вміння методами фізичного виховання учнівської молоді, та основами комунікативної взаємодії з ними.

3. Результати навчання за дисципліною

Результатами вивчення навчальної дисципліни є оволодіння методикою викладання предмету та формування теоретичних та практичних спеціальних знань, умінь та навичок з предмету «Історія фізкультурно-спортивного руху».

	<p>ЗК 1. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності.</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, як пояснення нового матеріалу; бесіди, що дозволяють студентам робити висновки, узагальнення на основі раніше вивченого матеріалу, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій викладачем на лекціях, самостійне створення презентацій студентами з тем</p>
--	--

<p>Знання</p>	<p>самостійної роботи і демонстрація їх на практичних заняттях).</p> <p>Методи оцінювання: бесіда, опитування, доповідь, перевірка домашніх завдань, тематичне тестування, презентації результатів виконаних завдань, виконання комплексної контрольної роботи.</p> <p>ЗК 2. Здатність виявляти широке коло проблем, ставити мету та обирати ефективні шляхи її досягнення шляхом розуміння їх фундаментальних основ та використання як теоретичних, так і експериментальних методів.</p> <p>Методи навчання: словесні: (лекції, пояснення нового матеріалу, бесіди, що дозволяють студентам робити висновки, узагальнення на основі раніше вивченого матеріалу, навідні питання, дискусії); наочні (використання мультимедійних презентацій викладачем на лекціях, самостійне створення презентацій студентами з тем самостійної роботи і демонстрація їх на практичних заняттях).</p> <p>Методи оцінювання: бесіда, відповіді на запитання, доповідь, перевірка домашніх завдань, презентації результатів виконаних завдань, виконання комплексної контрольної роботи.</p>
<p>Уміння</p>	<p>Добирати ефективні методи педагогічного вивчення історичних аспектів фізкультурно-спортивного руху у світі; вільно володіти категоріальним апаратом спортивно-фізкультурної науки, головними джерелами та додатковими матеріалами з дослідження проблеми вивчення науки та перспектив подальшого її розвитку у світі.</p>
<p>Комунікація</p>	<p>Робити та приймати знаки уваги (компліменти) від колег; реагувати на справедливу й не справедливу критику; виявляти симпатію, співчуття й підтримку зі сторони оточуючих; вступати в контакт з іншими людьми, створювати ситуації бесіди, вибирати поблажливий тон бесіди без зневаги та іронії до співрозмовника.</p>
<p>Автономія та відповідальність</p>	<p>ЗК 1. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем</p>

	самостійності.
--	----------------

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
82 - 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 - 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 - 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 - 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення
35-59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 - 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

Розподіл балів

Для заліку

Поточний контроль							Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2		РОЗДІЛ 3			
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 3.1	Т 3.2		
Поточний контроль							75	100
11	12	12	10	10	10	10		
Контроль самостійної роботи							25	
4	4	4	3	3	3	4		

Т 1.1, Т 1.2 ... Т 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усні опитування на практичних заняттях; тематичне тестування; захист індивідуального заняття; виконання комплексної контрольної роботи; написання рефератів.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія фізкультурно-спортивного руху Давніх часів

Тема 1.1. Фізична культура первісного суспільства (історія фізичної культури – як складова частина загальної історії та культури. Предмет та завдання історії фізичної культури. Визначення понятійного апарату. Методи дослідження та джерела історії фізичної культури. Структура курсу та його періодизація. Витоки, первісні елементи та причини виникнення фізичної культури. Характеристика та періодизація первіснообщинного ладу. Фізичні вправи та ігри стародавнього світу. Теорії походження фізичних вправ та ігор. Ініціативні свята, магічні обряди, які збереглися з часів безкласового суспільства. Розвиток фізичної культури на окремих етапах первинно общинного устрою. ІФК – частина світової історії і культури. Фізичні вправи та ігри у безкласовому суспільстві (80 тисяч – 4 тисячі років до н.е.)).

Тема 1.2. Фізична культура Стародавнього світу (фізична культура країн Середземноморського регіону. Виникнення та зміст, теоретичний та практичний поділ античної гімнастики. Фізичне виховання в системі освіти та виховання Древньої Греції. Суть гімнасій. Зміст та порівняльна характеристика Спартанської і Афінської систем фізичного виховання. Фізична культура та масові видовища Древнього Риму.

Незважаючи на те, що близькосхідні монархії, а також Китай та Рим значно перевершували грецькі міста у плані багатства, саме давньогрецька цивілізація залишила чи не найбільший слід у світовій історії. До сир пір людство захоплюється її філософами, поетами, вченими, скульпторами, архітекторами і звісно атлетами. Адже саме греки були однією з перших націй у якої фізичні вправи та спорт увійшли у повсякденне життя).

Тема 1.3. Фізична культура епохи Середньовіччя (характеристика епохи середньовіччя. Християнська релігія та фізичне виховання. Особливості фізичної культури в цей період. Лицарська система фізичного виховання. Лицарські турніри та створення лицарських

орденів. Фізична культура сільських мешканців. Створення та функціонування міських фехтувальних та стрілецьких клубів.

Середньовіччям прийнято вважати період європейської історії від V століття з падіння Римської імперії та великого переселення народів, до епохи Відродження, Реформації та Великих географічних відкриттів, що розпочалися в кінці XV на початку XVI століття. Саме в цей період відбулося майже повне руйнування античних традицій Давніх країн, яке призвело до того, що було втрачено чимало досягнень культури, але водночас у сферу культурного розвитку було залучено нові народи, зародилися нові національні культури).

Розділ 2. Історія фізкультурно-спортивного руху Нової доби

Тема 2.1. Розвиток фізичної культури в епоху Відродження (зародження науково-методичної думки в галузі фізичного виховання. Передумови створення національних систем фізичного виховання. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей.

В період пізнього середньовіччя в надрах феодалізму почали зароджуватися нові капіталістичні відносини. Ця епоха, яка існувала з початку XIV та до кінця XVI століть, і стала перехідною від середньовічної культури до культури, увійшла в історію під назвою епоха Відродження або Ренесансу (Renaissance – знову або заново народжений). Відмінною рисою епохи Відродження став світський характер культури та її антропоцентризм, тобто інтерес, в першу чергу, до людини та її діяльності. Також в цей період знову з'являється підвищена зацікавленість античною культурою, відбувається як би її «відродження», звідки і з'явився цей термін.

Прихід цієї епохи був обумовлений цілим рядом причин, і перш за все корінними соціально-економічними змінами в європейському суспільстві, яке було визвано розладом старих феодальних відносин, збільшенням ролі особистості, яка завдячує своїм положенням та успіхам не стільки походженню предків, скільки таланту, розуму, знанням, творчій активності та підприємництву).

Тема 2.2. Фізкультурно-спортивний рух Нового часу (буржуазні революції XVII-XVIII століть підірвали основи феодального ладу і забезпечили перемогу і затвердження капіталізму. Це призвело до прискороного промислового і культурного розвитку країн Європи і Америки. В результаті промислового перевороту, успіхів, досягнутих у військовій справі, культурі, науці і мистецтві, прогрес був помітний також в області фізичного виховання і спорту. Буржуазія, будучи на даному етапі нової історії класом прогресивним, потребувала людей, здатних укріплювати її військове і політичне панування. Для цього були потрібні сильні, наполегливі, заповзятливі люди. Щоб виховувати таких людей, буржуазія створює ряд нових передових для свого часу засобів, форм і методів загального, у тому числі і фізичного виховання.

У розробці теорії фізичного виховання велику роль зіграли передові представники буржуазної думки і педагоги: Джон Локк , Жан -Жак Руссо, Іоган Генріх Песталоцци.

Особливості німецької системи фізичного виховання. Гімнастичний рух в скандинавських країнах. Шведська система фізичного виховання. Становлення та розвиток французької системи фізичного виховання. Початок слов'янського руху «Сокіл», система його фізичного виховання.

Новітнім часом в історії називається епоха, що наступила після першої світової війни і триває до наших днів. Вона у свою чергу підрозділяється на три періоди - між першою і другою світовими війнами - перший період, після другої світової війни - другий період і після розпаду Радянського Союзу - третій період.

У цей період серед інших форм культури фізична завоювала для себе статус і визнання. Фізичне виховання у всьому світі отримало статус учбового предмету. У медицині визнали лікувальну фізичну культуру, почалося вивчення психічних явищ, що відбуваються під впливом фізичних вправ і змагань. Спортивні заходи почали надавати на людину таку ж емоційну дію, як і мистецтво. Велике розповсюдження отримали різноманітні спортивні змагання, чемпіонати світу, континенту з окремих

видів спорту та Олімпійські ігри. Представники різних класів та слоїв суспільства знаходили у фізичній культурі засоби для захисту власних інтересів. В між військовому і післявоєнному періодах Новітньої історії, фізична культура розвивалася в тісній залежності від політичних і економічних умов, що складаються в різних групах країн.

Розвиток міжнародного спортивного руху у період між двома світовими війнами. Розвиток робітничого спорту Пошуки шляхів розвитку фізичної культури в 30-40 роках. Фізична культура в СРСР. Розвиток фізкультурного та спортивного рухів після другої світової війни. Виникнення міжнародного студентського спортивного руху. Початок регіональних спортивних ігор та змагань).

Розділ 3. Історія фізкультурно-спортивного руху в Україні

Тема 3.1. Фізична культура за часів Київської Русі (основоположні чинники системи фізичного виховання в Київській Русі. Цінність здоров'я та фізичних якостей у давньоруському народному світогляді. Вплив християнської церкви на фізичну культуру давньої Русі. Військово-фізичне виховання та система ритуалів. Виховне значення юнацьких ініціацій давніх слов'ян.

Етногенез (походження народів) слов'ян – питання доволі дискусійне. На сьогоднішній день історична наука накопичила дуже багато концепцій походження слов'ян, які дуже часто протилежні одна одній. Такий стан речей зумовлений браком джерел та значною політизацією цього питання.

Так одні історики вважають, що термін слов'яни походить від слів «слово» або «слава», інші вчені виводять поняття слов'яни від слова раб, яке звучить англійською – slave, треті – що слово слов'яни походить від самоназви скіфів – сколоти. За версією візантійців, і зокрема їх відомого історика Прокопія Кесарійського (500-562) назва слов'ян (склавини) мала значення – анти. Це слово – іранського походження, яке означає народи кінця, краю.

Така ж невизначеність існує і в теорії походження слов'ян. Першим, хто звернув увагу на проблему походження слов'ян, був Нестор Літописець

(1056-1114), який вважав прабатьківщиною слов'ян басейн Дунаю – сучасну Угорщину, звідки потім вони емігрували на землі сучасних південних, східних та західних слов'ян.

Польські та чеські славісти висловлюють концепцію, що найбільш давньою прабатьківщиною слов'ян було межиріччя Вісли та Одери. Російські історики висловлюють думку що слов'яни зародилися в межиріччі Дніпра та Вісли, причому центром слов'янської прабатьківщини було Придніпров'я. Популярна і Азійська концепція походження – яка висловлює думку, що предками слов'ян були скіфи та сармати, або що слов'яни прийшли в Європу разом з гунами).

Тема 3.2. Фізичне виховання в період Запорізької Січі (козацтво, як культурно-історичний феномен. Система фізичного виховання запорізьких козаків. Ідея калокагатії у Запорізькій січі. Феномен козацької системи бойових єдиноборств. Оздоровчі сили природи та гігієнічні фактори в системі фізичного виховання козаків. Військова майстерність запорізького козацтва.

Після того, як у 1240 році внаслідок монголо-татарської навали був захоплений та зруйнований Київ, головною ареною подій української історії на деякий час стали Галичина та Волинь. Проте, вже на кінець XV століття центр подій знову переміщується на землі, що розташовані на схід від Дніпра, які довгий час були малозаселеними. На просторах, котрі тоді називалися Україною, тобто землями на кордоні цивілізованого світу, з новою гостротою розгоралася боротьба між осілим людом та кочовиками, яка з часом посилилась через протистояння християнства та ісламу. До цього спонукала турецько-татарська агресія, яка за середньовічних часів становила смертельну небезпеку для багатьох слов'янських народів. Після розпаду Золотої Орди у середині XV століття виникло ряд більш мілких ханств та орд, зокрема у 1449 році - Кримське ханство, яке володіло степовими землями Причорномор'я та Приазов'я. У 1475 році турки завоювали Крим, і кримський хан визнав себе васалом турецького султана. Після чого становище України значно погіршилось. Об'єднанні турецько-татарські

загони вчиняли спустошувальні набіги на українські землі. Це в свою чергу ставило під загрозу існування українського народу як етносу. Польська держава не могла і не виявляла особливого бажання захистити українських «хлопів» («бидло»), а українська політична і майнова еліта майже вся перейшла на бік завойовників. Відтак народ мусив захищати себе сам. Обставини стимулювали люд об'єднувати свої зусилля, створювати укріплення, так звані засіки (січі), і зі зброєю в руках боронити свою свободу та життя).

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви Розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.
РОЗДІЛ 1. Історія фізкультурно-спортивного руху Давніх часів											
Тема 1.1. Фізична культура первісного суспільства	13	2	2			9	10				10
Тема 1.2. Фізична культура Стародавнього світу	13	2	2			9	12	2			10
Тема 1.3. Фізична культура епохи Середньовіччя	13	2	2			9	22		2		20
РОЗДІЛ 2. Історія фізкультурно-спортивного руху Нової доби											
Тема 2.1. Розвиток фізичної культури в епоху Відродження	12	2	2			8	10				10
Тема 2.2. Фізкультурно-спортивний рух Нового часу	13	2	2			9	12	2			10
РОЗДІЛ 3. Історія фізкультурно-спортивного руху в Україні											
Тема 3.1. Фізична культура за часів Київської Русі	12	2	2			8	12		2		10
Тема 3.2. Фізичне виховання в період Запорізької Січі	14	2	2		2	8	12			2	10
Усього годин	90	14	14		2	60	90	4	4	2	80

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Фізична культура первісного суспільства	2	
2	Фізична культура Стародавнього світу	2	
3	Фізична культура епохи Середньовіччя	2	2
4	Розвиток фізичної культури в епоху Відродження	2	
5	Фізкультурно-спортивний рух Нового часу	2	
6	Фізична культура за часів Київської Русі	2	
7	Фізичне виховання в період Запорізької Січі	2	2
Разом		14	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Фізична культура первісного суспільства	2	
2	Фізична культура Стародавнього світу	2	
3	Фізична культура епохи Середньовіччя	2	2
4	Розвиток фізичної культури в епоху Відродження	2	
5	Фізкультурно-спортивний рух Нового часу	2	
6	Фізична культура за часів Київської Русі	2	2
7	Фізичне виховання в період Запорізької Січі	2	
Разом		14	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Фізична культура первісного суспільства	9	10

2	Фізична культура Стародавнього світу	9	10
3	Фізична культура епохи Середньовіччя	9	20
4	Розвиток фізичної культури в епоху Відродження	8	10
5	Фізкультурно-спортивний рух Нового ча	9	10
6	Фізична культура за часів Київської Русі	8	10
7	Фізичне виховання в період Запорізької	8	10
Разом		60	80

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Анохин А. Первые Российские Олимпийские игры в Киеве // Спортивная жизнь. – 2000, - № 6. – с.24.
2. Антонович В. Розповіді про козаків. – К., 1992.
3. Балущок В. Юнацькі ініціації давніх слов'ян – школа сили й ІЗМН, 1997. – С. 24-32.
4. Волошин А.П., Ксензенко Ф.М. У Олимпийской черты. – Київ: Молодь, 1988. – 397 с.
5. Волошин А. Перша Російська Олімпіада у стольному Києві // Спортивна газета. – 2004, - № 76. – с. 15.
6. Гайдай Л. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях. – Луцьк: Вежа, 2000.
7. Гене Б. История и историческая культура средневекового Запада. М., 2002.
8. Голубицький В.О. Запорізька Січ в останні часи свого існування: 1734-1775 рр. – Дніпропетровськ: Січ, 2004. – 421 с.
9. Грушевський М. Історія української козаччини // Вітчизна. – 1989.
10. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. – К.: Либідь, 1991. – 398 с.
11. Гуслістий К., Апанович О. Запорізька Січ та її прогресивна роль в історії українського народу. – К.: Держполітвидав, 1954. – с. 88

12. Деделюк Н.А. Народні ігри та розваги в системі фізичного виховання Київської Русі // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз.. культури та спорту. Вип. – 5. – Л., 2001. – Т.1.
13. Деделюк Н.А., Цьось А.В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. – 192 с.
14. Кардіні Франка. Витоки середньовічного лицарства, 1987 р.
15. Клімов А.А. Чудеса світу. – Харків: «Ранок», 2004. – 130 с.
16. Козацькі забави: Навчальний посібник / Завацький В.І., Цьось А.В., Бичук О.І., Пономаренко Л.І. – Луцьк: Надстир'я, 1994. – 112 с.
17. Кулик В.В. Від Всеобучу до світових рекордів: історія розвитку фізкультурного і спортивного руху на Україні. Нарис. - К.: Здоров'я, 1971. – 176 с.
18. Кулик. Я.Л. Костюк С.А. Петренко М.І. Історія виконання й розвитку фізичної культури і спорту на Україні .- Вінниця: Логос, 1997. - 133с.
19. Кун М.А. Легенди і міфис тародавньої Греції. – СПДФО Чиженко С.Ю., 2005. – 480 с.
20. Лабскир Ю.С., Любив А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов.-Харьков, 1994.–114с.
21. Олексій Лях-Породько «Значення першої Руської олімпіади у розвитку олімпійського руху на українських землях», - // Теорія та методика фізичного виховання, - 2007, с. 103-108
22. Мочинський Д.А. Територія слов'янської прабатьківщини у системі географічного та Всеукраїнського історико-культурного членування Євразії в VIII до н. е .- IX в. н.е. / Слов'яни. Етногенез і етнічна історія. Міжвузівський збірник. – Л., 1989.
23. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський.- Ньюарк(США), 1997.- 142с.
24. Низовський О.Ю. Сто великих археологічних відкрить. Москва: «Віче», 2004. – 543 с.
25. Озерецька О.Л. Олімпійські ігри. – Ленінград: 1990. – 150 с.

26. Олімпійська Хартія. Міжнародний Олімпійський Комітет. Лозанна, Швейцарія. – Вересень 1997.
27. Перший стадіон у Києві / Старт. – 1987. - № 8.
28. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. – К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.–496с.
29. Платонов В.Н. Гуськов СИ. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн.–К.: Олимпийская литература, 1997.- Кн.2.–384с.
30. Положение о Всесоюзном физкультурном комплексе «Готов к труду и обороне СССР» - 1931, 1939, 1955, 1959, 1972, 1985, 1988 гг.
31. Приступа Є.Н. Народна фізична культура українців. - Львів, 1995. – 254 с.
32. П'єр де Кубертен. Олімпійські мемуари. - К.: Олимпийская литература, 1997. – 178с.
33. Рогінська Г.Ю. Життя відомих римлян. Харків: МОСТ-Торнадо, 2000. - 333 с.
34. Скрипін А.К. Форми військово-фізичної підготовки у Київській Русі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2001. № 12. – С.21.
35. Смолій В.А. (від. ред.) «Історія українського козацтва: Нариси у 2-х томах». – Києво-Могилянська академія, 2007.
36. Україна Олімпійська // Под ред. Федоренка І.Н. – К.: «Аванті», 2000.
37. Філософські науки. Збірник наукових праць. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2003. – 198 с. Стаття Мозкового І.П. «Релігійна спрямованість шкіл ранньої грецької філософії» с. 161 – 169.
38. Федоренко І.Н. Золоті сторінки Олімпійського спорту України. – Київ: «Олімпійська література», 2000. – 191 с.
39. Федоренко І.Н. Україна Олімпійська. Київ: «Аванті», 2000. – 176 с.
40. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
41. Хто є хто на Сумщині. Видатні земляки. Під ред. Болгова В.В. – Київ 2005, 240 с.

42. Щербак В.О. Українське козацтво: формування соціального стану: друга половина XV – середина XVIII століття. – К.: КМ Академія, 2000. – 296 с.
43. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: у 3 т. – Київ 6 Наукова думка, 1990-1993.

Додаткові:

1. Ulrich Sinn. OLYMPIA, cult, sport, and ancient festival. Markus Wiener Publishers: Princeton, 2000. – 144 с.
2. UlrichSinn. OLYMPIA, cult, sport, andancientfestival. Markus Wiener Publishers: Princeton, 2000. – 144 с.
3. Ulrich Sinn. OLYMPIA, cult, sport, and ancient festival. Markus Wiener Publishers: Princeton, 2000. – 144 с.

**8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна**

1. Навчальні аудиторії, які обладнанні для проведення лекційних і семінарських занять;
2. Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби навчання: комп'ютери, оснащенні програмними пакетами: SPSSfor Windows (Statistical Packagefor Social Sciences) – пакет програм комп'ютерної обробки первинної психологічної інформації; Excelfor Windows – пакет програм для створення статистичних таблиць, діаграм, графіків, обробки первинної інформації методом середніх величин; Wordfor Windows – пакет програм для текстового форматування й ілюстрування звітів за підсумками проведених психологічних досліджень; мультимедійний проект, екран.
3. Презентації лекцій в Powerpoint.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Матеріали до лекційного курсу

з дисципліни: Історія фізкультурно-спортивного руху

для студентів 6 курсу

спеціальність: 0.14 Середня освіта

Розроблені: канд. пед. наук,
доцент кафедри ТМФК Іваній
І.В.

Лекція № 1

Тема 1. Фізична культура первісного суспільства

План

1. Історія фізичної культури - як учбова та наукова дисципліна.
2. Зародження фізичної культури у первіснообщинному суспільстві.
3. Фізична культура в країнах Стародавнього світу.
4. Розвиток фізичної культури народів Америки.

Мета вивчення: дати характеристику сутності предмету «Історія фізичної культури» - як учбової та навчальної дисципліни, історії її зародження в первіснообщинному суспільстві та на ранніх етапах розвитку держав Азії та Америки.

Завдання:

- дати характеристику предмету «Історія фізичної культури», структурі його вивчення та головним етапам розвитку;
- розкрити сутність найбільш популярних теорій походження історії фізичної культури;
- визначити етапи розвитку фізичної культури в первіснообщинному суспільстві;
- надати відомості про перші відомі нам сліди фізичної культури країн Стародавнього світу;
- розглянути розвиток фізичної культури країн Стародавнього Сходу;
- охарактеризувати рівень розвитку продуктивних сил та традиційні фізичні вправи народів Америки до Європейської колонізації.

Основний зміст

Історія фізичної культури – як складова частина загальної історії та культури. Предмет та завдання історії фізичної культури. Визначення понятійного апарату. Методи дослідження та джерела історії фізичної культури. Структура курсу та його періодизація. Витоки, первісні елементи та причини виникнення фізичної культури. Характеристика та періодизація первіснообщинного ладу. Фізичні вправи та ігри стародавнього світу. Теорії

походження фізичних вправ та ігор. Ініціативні свята, магичні обряди, які збереглися з часів безкласового суспільства. Розвиток фізичної культури на окремих етапах первинно общинного устрою. ІФК – частина світової історії і культури. Фізичні вправи та ігри у безкласовому суспільстві (80 тисяч – 4 тисячі років до н.е.).

Питання для самостійної роботи

1. Що собою представляє предмет «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
2. Які галузі знань вивчає наука «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
3. Яка існує структура та періодизація вивчення предмету «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
4. Чому останнім часом суттєво зріс інтерес спортсменів, фахівців та любителів спорту до історії фізичної культури?

Рекомендована література

1. Б.Р.Голощапов «Історія фізичної культури і спорту» - Навчальний посібник для студ. вищ. пед. навчальн. закладів, - М.: Видавничий центр «Академія», 2001 р.
- 2.История физической культуры: Учебник для студентов пед.институтів, -Москва: Просвещение, 1989.-288 с.
3. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
4. Низовський О.Ю. Сто великих археологічних відкриттів. Москва: «Віче», 2004. – 543 с.
5. В.К.Пельмені, Є.В.Конеева «Історія фізичної культури», - Навчальний посібник – Калінінград, 2000 р.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
- 7.Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. –

М.: Изд-во: АСВ, 2000.

9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Лекція № 2

Тема 2. Фізична культура Стародавнього світу

План

1. Розвиток фізичної культури в Стародавній Греції.
2. Олімпійські ігри Стародавньої Греції.
3. Розвиток фізичної культури у Стародавньому Римі.
4. Криза рабовласницького суспільства та його занепад.

Мета вивчення: дати характеристику особливостям зародження фізичної культури в Стародавніх Греції та Римі, визначити особливості розвитку фізичної культури в цих країнах та причини їх занепаду.

Завдання:

- розкрити сутність розвитку фізичної культури в Стародавній Греції;
- встановити час та значення зародження педагогічної теорії фізичного виховання в Стародавній Греції;
- дати характеристику змісту грецької гімнастики та агоністики;
- розглянути причини зародження та проведення стародавніх Олімпійських ігор;
- розкрити сутність фізичної культури в Стародавньому Римі;
- охарактеризувати роль і місце в історії проведення гладіаторських боїв в Стародавньому Римі;
- визначити причини кризи та занепаду рабовласницького суспільства Стародавніх країн.

Основний зміст

Фізична культура країн Середземноморського регіону. Виникнення та зміст, теоретичний та практичний поділ античної гімнастики. Фізичне

виховання в системі освіти та виховання Древньої Греції. Суть гімнасій.

Зміст та порівняльна характеристика Спартанської і Афінівської систем фізичного виховання. Фізична культура та масові видовища Древнього Риму. Незважаючи на те, що близькосхідні монархії, а також Китай та Рим значно перевершували грецькі міста у плані багатства, саме давньогрецька цивілізація залишила чи не найбільший слід у світовій історії. До сир пір людство захоплюється її філософами, поетами, вченими, скульпторами, архітекторами і звісно атлетами. Адже саме греки були однією з перших націй у якої фізичні вправи та спорт увійшли у повсякденне життя.

Питання для самостійної роботи

1. Хто мав право виступати на давніх Олімпійських іграх?
2. Як змінювалась програма Давніх Олімпіад?
3. Дайте характеристику періоду розквіту Давніх Олімпійських ігор?
4. Хто з спортсменів найбільш відзначилися на Олімпійських іграх Давньої Греції?

Рекомендована література

1. Агеевец В.У., Поликарпова Г.М. Олимпийские игры. Из прошлого в будущее. – СПб.: ГАФК им. П.Ф.Лесгафта, 1996.
2. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
3. Кун М.А. Легенди і міфистародавньої Греції. – СПДФО Чиженко С.Ю., 2005. – 480 с.
4. Лабскир Ю.С., Любив А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов.-Харьков, 1994.–114с.
5. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. –К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.–496с.
6. Пономарьев М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Рогінська Г.Ю. Життя відомих римлян. Харків: МОСТ-Торнадо, 2000. - 333 с.
8. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед.

ін-ів. – М: Просвіта, 1989.

9. Тіт Лівій. Римська історія від початку міста. – М.: Ладомир, 2005.

10. Хачатурян В.М. Стародавня Греція, історія, побут, звичаї. Москва: Слово, 2002.

Лекція № 3

Тема 3. Фізична культура епохи Середньовіччя

План

1. Особливості розвитку фізичної культури в цей період.
2. Фізичне виховання світських феодалів.
3. Фізичні вправи та ігри в житті сільського населення.
4. Фізичне виховання городян.

Мета вивчення: визначити особливості зародження та розвиток феодалських відносин у період середньовіччя, вплив на них християнської церкви та розкрити особливості розвитку фізичної культури різних верств населення.

Завдання:

- встановити етапи становлення епохи середньовіччя, особливості фізичної культури та роль християнської церкви в цей період;
- розкрити суть фізичного виховання лицарів-феодалів;
- дати характеристику лицарських турнірів та військово-релігійних формувань – лицарських орденів;
- визначити сутність фізичного виховання сільського населення;
- розглянути значення спортивних ігор та вправ у фізичній і військовій підготовці городян, створення стрілецьких та фехтувальних суспільств.

Основний зміст

Характеристика епохи середньовіччя. Християнська релігія та фізичне виховання. Особливості фізичної культури в цей період. Лицарська система фізичного виховання. Лицарські турніри та створення лицарських орденів. Фізична культура сільських

мешканців. Створення та функціонування міських фехтувальних та стрілецьких клубів.

Середньовіччям прийнято вважати період європейської історії від V століття з падіння Римської імперії та великого переселення народів, до епохи Відродження, Реформації та Великих географічних відкриттів, що розпочалися в кінці XV на початку XVI століття. Саме в цей період відбулося майже повне руйнування античних традицій Давніх країн, яке призвело до того, що було втрачено чимало досягнень культури, але водночас у сферу культурного розвитку було залучено нові народи, зародилися нові національні культури.

Питання для самостійної роботи

1. Який період прийнято вважати епохою середньовіччя?
2. Чому державні утворення раннього середньовіччя були досить німецькими?
3. Яким був вплив християнської церкви на суспільство на різних етапах феодалізму?
4. Чому фізичну культуру середньовіччя слід розглядати відповідно до особливостей феодального ладу?

Рекомендована література

1. Гене Б. История и историческая культура средневекового Запада. М., 2002.
2. Гуревич А.Я., Харитонович Д.Э. История Средних веков. – 2-е изд.– М.: МБА, 2008. – 320 с.
3. Егер О. Всемирная история Средние века. / 3-е изд. испр. и доп. – М.: АСТ, 2006. – 607 с.
4. Кардіні Франка. Витоки середньовічного лицарства, 1987 р.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.

7. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.

8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Лекція № 4.

Тема 4. Розвиток фізичної культури в епоху Відродження

План

1. Відродження, як епоха в історії культури Європи.
2. Розвиток наукових досліджень.
3. Розвиток ідей фізичного виховання.
4. Перші педагоги-реформатори.

Мета вивчення: визначити особливості зародження та розвиток науково-методичної думки в галузі фізичного виховання. Встановити передумови створення національних систем фізичного виховання та розвиток школи, виховання і педагогічних ідей.

Завдання:

- встановити причини зародження та розвитку науково-методичної думки в галузі фізичного виховання;
- розкрити суть фізичного виховання цього періоду;
- дати характеристику передумовам створення національних систем фізичного виховання та розвиток школи, виховання і педагогічних ідей;
- дати характеристику педагогом-реформатором Відродження.

Основний зміст

Зародження науково-методичної думки в галузі фізичного виховання. Передумови створення національних систем фізичного виховання. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей.

В період пізнього середньовіччя в надрах феодалізму почали зароджуватися нові капіталістичні відносини. Ця епоха, яка існувала з початку XIV та до кінця XVI століть, і стала перехідною від середньовічної культури до культури, увійшла в історію під назвою епоха Відродження або Ренесансу (Renaissance – знову або заново народжений). Відмінною рисою епохи Відродження став світський характер культури та її антропоцентризм, тобто інтерес, в першу чергу, до людини та її діяльності. Також в цей період знову з'являється підвищена зацікавленість античною культурою, відбувається як би її «відродження», звідки і з'явився цей термін.

Прихід цієї епохи був обумовлений цілим рядом причин, і перш за все корінними соціально-економічними змінами в європейському суспільстві, яке було визвано розладом старих феодальних відносин, збільшенням ролі особистості, яка завдячує своїм положенням та успіхам не стільки походженню предків, скільки таланту, розуму, знанням, творчій активності та підприємництву.

Питання для самостійної роботи

1. Особливості фізичної культури європейських країн у середні віки.
2. Особливості фізичної підготовки середньовічних лицарів.
3. Лицарські ігри.
4. Лицарські турніри.
5. Фізичне виховання та змагання у житті середньовічних міщан і ремісників.

Рекомендована література

1. Гене Б. История и историческая культура средневекового Запада. М., 2002.
2. Гуревич А.Я., Харитонович Д.Э. История Средних веков. – 2-е изд.– М.: МБА, 2008. – 320 с.
3. Егер О. Всемирная история Средние века. / 3-е изд. испр. и доп. – М.: АСТ, 2006. – 607 с.
4. Кардіні Франка. Витоки середньовічного лицарства, 1987 р.

5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
6. Пономарьев М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.
9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Лекція № 5

Тема 5. Фізкультурно-спортивний рух Нового часу

План

1. Розвиток фізичної культури після буржуазних революцій.
2. Фізична культура в період нового часу 1640 – 1789 роках.
3. Місце фізичного виховання в нових шкільних системах.
4. Фізична культура в період 1789 – 1870 роках.

Мета вивчення: дати характеристику особливостям фізичній культурі Нового часу та зародженню фізичного виховання в нових шкільних системах.

Завдання:

- розкрити сутність розвитку фізичної культури після буржуазних революцій;
- встановити час та значення фізичної культури в період нового часу 1640 – 1789 роках;
- дати характеристику змісту місцю фізичного виховання в нових шкільних системах;
- розглянути розвиток фізичної культури в період 1789 – 1870 роках.

Основний зміст

Буржуазні революції XVII-XVIII століть підірвали основи феодального ладу і забезпечили перемогу і затвердження капіталізму. Це призвело до прискореного промислового і культурного розвитку країн Європи і Америки. В результаті промислового перевороту, успіхів, досягнутих у військовій справі, культурі, науці і мистецтві, прогрес був помітний також в області фізичного виховання і спорту. Буржуазія, будучи на даному етапі нової історії класом прогресивним, потребувала людей, здатних укріплювати її військове і політичне панування. Для цього були потрібні сильні, наполегливі, заповзятливі люди. Щоб виховувати таких людей, буржуазія створює ряд нових передових для свого часу засобів, форм і методів загального, у тому числі і фізичного виховання.

У розробці теорії фізичного виховання велику роль зіграли передові представники буржуазної думки і педагоги: Джон Локк, Жан-Жак Руссо, Іоган Генріх Песталоцци.

Особливості німецької системи фізичного виховання. Гімнастичний рух в скандинавських країнах. Шведська система фізичного виховання. Становлення та розвиток французької системи фізичного виховання. Початок слов'янського руху «Сокіл», система його фізичного виховання.

Питання для самостійної роботи

1. Зародження науково-методичної думки вгалузі фізичного виховання.
2. Формування та розвиток національних систем гімнастики у новий час.
3. Виникнення та розвиток німецької гімнастики І.К. Гутс-Мутса, Ф. Яна та А. Шпісса.

Рекомендована література

1. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
2. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.
3. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

4. Цатурова К.А. История физической культуры из зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Тема 6. Особливості фізичної культури та спорту в ХХ та на початку ХХІ століття.

План

1. Особливості розвитку фізичної культури в цей період.
2. Фізична культура і спорт між світовими війнами.
3. Фізична культура і спорт після Другої світової війни.
4. Фізична культура і спорт після розпаду Радянського Союзу.

Мета вивчення: дати характеристику особливостям Фізична культура в ХХ столітті.

Завдання:

- розкрити сутність особливості розвитку фізичної культури в ХХ столітті;
- встановити розвиток та роль фізичної культури між світовими війнами;
- дати характеристику фізичної культури і спорт після Другої світової війни;
- розкрити особливості фізичної культури після розпаду Радянського Союзу.

Основний зміст

Новітнім часом в історії називається епоха, що наступила після першої світової війни і триває до наших днів. Вона у свою чергу підрозділяється на три періоди - між першою і другою світовими війнами - перший період, після другої світової війни - другий період і після розпаду Радянського Союзу - третій період.

У цей період серед інших форм культури фізична завоювала для себе статус і визнання. Фізичне виховання у всьому світі отримало статус учбового предмету. У медицині визнали лікувальну фізичну культуру, почалося вивчення психічних явищ, що відбуваються під впливом фізичних

вправ і змагань. Спортивні заходи почали надавати на людину таку ж емоційну дію, як і мистецтво. Велике розповсюдження отримали різноманітні спортивні змагання, чемпіонати світу, континенту з окремих видів спорту та Олімпійські ігри. Представники різних класів та слоїв суспільства знаходили у фізичній культурі засоби для захисту власних інтересів. В між військовому і післявоєнному періодах Новітньої історії, фізична культура розвивалася в тісній залежності від політичних і економічних умов, що складаються в різних групах країн.

Розвиток міжнародного спортивного руху у період між двома світовими війнами. Розвиток робітничого спорту Пошуки шляхів розвитку фізичної культури в 30-40 роках. Фізична культура в СРСР. Розвиток фізкультурного та спортивного рухів після другої світової війни. Виникнення міжнародного студентського спортивного руху. Початок регіональних спортивних ігор та змагань.

Питання для самостійної роботи

1. 2. Англійська система фізичного виховання нового часу.
2. Діяльність Т. Арнольда та Р. Макалістера у розбудові англійської системи фізичного виховання.
3. Історія розвитку сучасних ігрових видів спорту.

Рекомендована література

1. Кун М.А. Легенди і міфистародавньої Греції. – СПДФО Чиженко С.Ю., 2005. – 480 с.
2. Лабскір Ю.С., Любив А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов.-Харьков, 1994.-114с.
3. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. – К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.-496с.
4. Рогінська Г.Ю. Життя відомих римлян. Харків: МОСТ-Торнадо, 2000. - 333 с.

Лекція № 6.

Тема 7. Фізична культура за часів Київської Русі

План

1. Витоки фізичного виховання давніх слов'ян.
2. Чинники системи фізичного виховання та цінність здоров'я слов'ян.
3. Вплив християнської церкви на фізичну культуру Давньої Русі.
4. Військово-фізичне виховання та система ритуалів у Київській Русі.
5. Фізичне значення юнацьких ініціацій давніх слов'ян.

Мета вивчення: розглянути етногенез давніх слов'ян, витоки і чинники їх фізичного виховання, розкрити систему ритуалів та військово-фізичного виховання у Київській Русі.

Завдання:

- дати характеристику сутності концепцій походження слов'янських народів;
- визначити головні чинники системи фізичного виховання давніх слов'ян;
- розглянути сутність цінності здоров'я у слов'ян;
- розкрити вплив християнської церкви на фізичну культуру Давньої Русі;
- встановити роль військово-фізичного виховання та системи ритуалів у Київській Русі;
- охарактеризувати значення юнацьких ініціацій у житті давніх слов'ян.

Основний зміст

Основоположні чинники системи фізичного виховання в Київській Русі. Цінність здоров'я та фізичних якостей у давньоруському народному світогляді. Вплив християнської церкви на фізичну культуру давньої Русі. Військово-фізичне виховання та система ритуалів. Виховне значення юнацьких ініціацій давніх слов'ян.

Етногенез (походження народів) слов'ян – питання доволі дискусійне. На сьогоднішній день історична наука накопичила дуже багато концепцій походження слов'ян, які дуже часто протилежні одна одній. Такий стан речей

зумовлений браком джерел та значною політизацією цього питання.

Так одні історики вважають, що термін слов'яни походить від слів «слово» або «слава», інші вчені виводять поняття слов'яни від слова раб, яке звучить англійською – slave, треті – що слово слов'яни походить від самоназви скіфів – сколоти. За версією візантійців, і зокрема їх відомого історика Прокопія Кесарійського (500-562) назва слов'ян (склавини) мала значення – анти. Це слово – іранського походження, яке означає народи кінця, краю.

Така ж невизначеність існує і в теорії походження слов'ян. Першим, хто звернув увагу на проблему походження слов'ян, був Нестор Літописець (1056-1114), який вважав прабатьківщиною слов'ян басейн Дунаю – сучасну Угорщину, звідки потім вони емігрували на землі сучасних південних, східних та західних слов'ян.

Польські та чеські славісти висловлюють концепцію, що найбільш давньою прабатьківщиною слов'ян було межиріччя Вісли та Одру. Російські історики висловлюють думку що слов'яни зародилися в межиріччі Дніпра та Вісли, причому центром слов'янської прабатьківщини було Придніпров'я. Популярна і Азійська концепція походження – яка висловлює думку, що предками слов'ян були скіфи та сармати, або що слов'яни прийшли в Європу разом з гунами.

Питання для самостійної роботи

1. Наведіть приклади головних концепцій походження слов'янських народів?
2. В який період був найвищий розквіт держави – Київська Русь?
3. Які найбільш характерні риси життя та систему поглядів давніх слов'ян описують мандрівники та літописці?
4. Яким чином відбувалося зародження фізичної культури на слов'янських землях?

Рекомендована література

1. Балушок В. Юнацькі ініціації давніх слов'ян – школа сили й мужності // Традиції фізичної культури в Україні. Зб. наук. статей. – К.:

ІЗМН, 1997. – С. 24-32.

2. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. – К.: Либідь, 1991. – 398 с.

3. Деделюк Н.А. Народні ігри та розваги в системі фізичного виховання Київської Русі // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Вип. – 5. – Л., 2001. – Т.1.

4. Деделюк Н.А., Цюсю А.В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. – 192 с.

5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.

6. Мочинський Д.А. Територія слов'янської прабатьківщини у системі географічного та Всеукраїнського історико-культурного членування Євразії в VIII до н. е. - IX в. н.е. / Слов'яни. Етногенез і етнічна історія. Межвузівський збірник. – Л., 1989.

7. Скрипін А.К. Форми військово-фізичної підготовки у Київській Русі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2001. № 12. – С.21.

8. Слов'яни та його сусіди наприкінці I тис. е., перекл. підлогу. I тис. н.е. / под. ред. Русановой І.П. – М., 1993.

9. Физическая культура: Учебное пособие/Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

10. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

Лекція № 7.

Тема 8. Фізичне виховання в період Запорізької Січі

План

1. Соціально - політичні передумови формування українського козацтва.
2. Особливості народної фізичної культури українців.
3. Система військово-фізичної підготовки на Запорізькій Січі.
4. Занепад Запорізької Січі.

Мета вивчення: розкрити суть особливостей фізичної культури українців та системи військово-фізичної підготовки на Запорізькій Січі, проаналізувати соціально-політичні передумови формування українського козацтва та причини занепаду Запорізької Січі.

Завдання:

- розкрити суть соціально-політичних передумов формування українського козацтва;
- розглянути причини виникнення та розвитку Запорізької Січі;
- визначити особливості народної фізичної культури українського народу;
- встановити сутність військово-фізичної підготовки на Запорізькій Січі;
- охарактеризувати причини занепаду Запорізької Січі;
- розглянути подальшу долю українського козацтва.

Основний зміст

Козацтво, як культурно-історичний феномен. Система фізичного виховання запорізьких козаків. Ідея калокагатії у Запорізькій січі. Феномен козацької системи бойових єдиноборств. Оздоровчі сили природи та гігієнічні фактори в системі фізичного виховання козаків. Військова майстерність запорізького козацтва.

Після того, як у 1240 році внаслідок монголо-татарської навали був захоплений та зруйнований Київ, головною ареною подій української історії на деякий час стали Галичина та Волинь. Проте, вже на кінець XV століття центр подій знову переміщується на землі, що розташовані на схід від Дніпра, які довгий час були малозаселеними. На просторах, котрі тоді називалися Україною, тобто землями на кордоні цивілізованого світу, з новою гостротою розгоралася боротьба між осілим людом та кочовиками, яка з часом посилилась через протистояння християнства та ісламу. До цього спонукала турецько-татарська агресія, яка за середньовічних часів становила смертельну небезпеку для багатьох слов'янських народів. Після розпаду Золотої Орди у середині XV століття виникло ряд більш мілких ханств та

орд, зокрема у 1449 році - Кримське ханство, яке володіло степовими землями Причорномор'я та Приазов'я. У 1475 році турки завоювали Крим, і кримський хан визнав себе васалом турецького султана. Після чого становище України значно погіршилось. Об'єднанні турецько-татарські загони вчиняли спустошувальні набіги на українські землі. Це в свою чергу ставило під загрозу існування українського народу як етносу. Польська держава не могла і не виявляла особливого бажання захистити українських «хлопів» («бидло»), а українська політична і майнова еліта майже вся перейшла на бік завойовників. Відтак народ мусив захищати себе сам. Обставини стимулювали люд об'єднувати свої зусилля, створювати укріплення, так звані засіки (січі), і зі зброєю в руках боронити свою свободу та життя.

Питання для самостійної роботи

1. Які події спричинили загострення протистояння між осілим людом та кочовиками?
2. До складу яких держав увійшли українські землі після занепаду Київської Русі?
3. Який наслідок мала для українського селянства Люблінська унія?
4. Яке походження має термін «козак»?
5. Де і ким була створена Запорізька Січ?

Рекомендована література

1. Антонович В. Розповіді про козаків. – К., 1992.
2. Гайдай Л. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях. – Луцьк: Вежа, 2000.
3. Голубицький В.О. Запорізька Січ в останні часи свого існування: 1734-1775 рр. – Дніпропетровськ: Січ, 2004. – 421 с.
4. Грушевський М. Історія української козаччини // Вітчизна. – 1989.
5. Гуслістий К., Апанович О. Запорізька Січ та її прогресивна роль в історії українського народу. – К.: Держполітвидав, 1954. – с. 88
6. Козацькі забави: Навчальний посібник / Завацький В.І., Цьось А.В., Бичук О.І., Пономаренко Л.І. – Луцьк: Надстир'я, 1994. – 112 с.

7. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.
8. Смолій В.А. (від. ред.) «Історія українського козацтва: Нариси у 2-х томах». – Києво-Могилянська академія, 2007.
9. Щербак В.О. Українське козацтво: формування соціального стану: друга половина XV – середина XVIII століття. – К.: КМ Академія, 2000. – 296 с.
10. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. – К., 1990-1991. – Т. 1-2.

Тема 9. Фізична культура в Україні та на Сумщині

План

1. Розвиток фізичної культури і спорту в Україні у XVIII-XIX століттях.
2. Фізична культура і спорт в Україні в довоєнний період.
3. Фізична культура в Україні за часів незалежності.
4. Етапи розвитку фізичної культури у Сумській області.

Мета вивчення: розкрити суть особливостей фізичної культури України та на Сумщині з давніх часів до сьогодення.

Завдання:

- розкрити суть та розвиток фізичної культури і спорту в Україні у XVIII-XIX століттях;
- розглянути розвиток фізичної культури в Україні в XX столітті та за часів незалежності;
- встановити етапи розвитку фізичної культури у Сумській області.

Основний зміст

Фізична культура на Західноукраїнських землях до Першої світової війни. Історичні передумови розвитку спортивного руху на Сумщині. Створення перших спортивних гуртків. Виникнення робочого, студентського спорту та мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл міста та області. Участь у славлених атлетів області в Олімпійських та міжнародних змаганнях. Історична замітка про видатних олімпійських чемпіонів Сумщини, серед яких

почесне місце займали: Іван Піддубний, Володимир Куц, Микола Смага, Леонід Жаботинський, Євген Івченко, Олександр Шапоренко, Михайло Фоменко, Михайло Маміашвілі, Олександр Кириченко, Олена Петрова, Лілія Вайгіна-Єфремова, Олег Гусев та інші.

Питання для самостійної роботи

1. Українці у витоків Відродження сучасного Олімпійського руху.
2. Діяльність О.Д. Бутовського.
3. М. Риттер та його діяльність у розбудові Олімпійського руху України.
4. Перша робітнича Олімпіада у Києві 1913 року.

Рекомендована література

1. Балущок В. Юнацькі ініціації давніх слов'ян – школа сили й мужності // Традиції фізичної культури в Україні. Зб. наук. статей. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 24-32.
2. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. – К.: Либідь, 1991. – 398 с.
3. Деделюк Н.А. Народні ігри та розваги в системі фізичного виховання Київської Русі // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Вип. – 5. – Л., 2001. – Т.1.
4. Деделюк Н.А., Цьось А.В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. – 192 с.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.
6. Мочинський Д.А. Територія слов'янської прабатьківщини у системі географічного та Всеукраїнського історико-культурного членування Євразії в VIII до н. е. - IX в. н.е. / Слов'яни. Етногенез і етнічна історія. Межвузівський збірник. – Л., 1989.
7. Скрипін А.К. Форми військово-фізичної підготовки у Київській Русі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2001. № 12. – С.21.
8. Слов'яни та його сусіди наприкінці I тис. е., перекл. підлогу. I тис.

н.е. / под. ред. Русановой И.П. – М., 1993.

9. Физическая культура: Учебное пособие/Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

10. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

Теми для додаткового вивчення.

Тема 10. Фізична культура на території Росії

План

1. Особливості фізичної культури народів Московського царства.
2. Система фізичного виховання у Російській імперії.
3. Фізична культура Російської імперії в останні роки свого існування.
4. Проведення першої Руської Олімпіади.

Мета вивчення: дати характеристику особливостям фізичної культури народів, що населяли Російську імперію, проаналізувати системи фізичної підготовки народів держави.

Завдання:

- визначити особливості фізичної підготовки та народних ігор народів, що населяли територію Росії;
- розглянути причини виникнення російської системи фізичного виховання;
- розкрити сутність військових змін у системі фізичного виховання Російської імперії;
- дати характеристику діяльності видатним російським вченим в області фізичної культури та фізіології;
- визначити суть діяльності та роль Петра Лесгафта у становленні фізичної культури Росії;
- встановити роль та цілі проведення Руських олімпіад.

Основний зміст

Особливості фізичної культури на російських землях за часів російських царів. Система фізичного виховання за часів імперії. Фізична культура на службі у збройних сил Російської імперії. Діяльність Олексія Бутовського та створення Російського Олімпійського комітету. Проведення перших Руських Олімпіад.

Зародження фізичної культури у народів, що мешкали на території Росії та входили до складу Російської імперії, а також виникнення фізичних вправ і ігор відноситься до первісного суспільства. Вони відображали мисливську, риболовецьку, скотарство, землеробську, військову та побутову діяльність. У стародавніх народів існували верхова їзда, метання різних предметів, стрільба з лука, різноманітні ігри. Народи Півночі з IV-III тисячоліття до н.е. застосовували в праці (полюванні) і побуті пересування на лижах. У нанайців, мансі, ненців та інших народностей Сибіру і Далекого Сходу порівняно широко у виховних цілях використовувалися змагальні ігри з бігом, метання списа, дротиків і сокири, веслування, ігри у ведмедя і оленя. Добре було поставлено військово-фізичне виховання в Грузії на ранній стадії сільсько-громадського побуту. Багато ігор і фізичні вправи російського, білоруського народів і жителів Прибалтики в своєму первинному стані відносяться до стародавніх змагальних ігор.

Класовий характер фізичного виховання особливо яскраво виявився в рабовласницьких і феодальних державах Закавказзя, Середньої Азії, Криму, Північного Причорномор'я в Київській Русі і Російській централізованій державі. На території Росії, як і в країнах Заходу, в цей період фізичне виховання проходило в двох основних напрямках: у народних масах і у пануючого класу.

Питання для самостійної роботи

1. Яку діяльність відображали фізичні вправи народів, що населяли територію майбутньої Російської імперії?
2. В чому проявлявся класовий характер фізичного виховання на цих територіях?
3. Які види народної фізичної культури користувалися найбільш

широкою популярністю?

4. Що ставало перешкодою розвитку фізичних вправ на території Росії?

Рекомендована література

1. Агеев В.У., Поликарпова Г.М. Олимпийские игры. Из прошлого в будущее. – СПб.: ГАФК им. П.Ф.Лесгафта, 1996.

2. Анохин А. Первые Российские Олимпийские игры в Киеве // Спортивная жизнь. – 2000, - № 6. – с.24.

3. Волошин А. Перша Російська Олімпіада у стольному Києві // Спортивна газета. – 2004, - № 76. – с. 15.

4. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта. – М.: Радуга, 1982.

5. Олексій Лях-Породько « Значення першої Руської олімпіади у розвитку олімпійського руху на українських землях», - // Теорія та методика фізичного виховання, - 2007, с. 103-108.

6. Перший стадіон у Києві / Старт. – 1987. - № 8.

7. Столбов В.В. История физической культуры. – М.: Просвещение, 1989.

8. Твой олимпийский ученик: Учеб. пособие для учреждений образования России / В.С. Родниченко и др.. – М.: Советский спорт, 1999.

9. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

10. Цатурова К.А. Физическая культура в России с древнейших времён до конца XVIII века: Лекция. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Тема 11. Фізична культура в СРСР

План

1. Фізична культура в перші роки Радянської влади.
2. Фізична культура в роки Великої Вітчизняної війни.
3. Розвиток фізичної культури і спорту в післявоєнні роки.
4. Подальший розвиток фізичної культури в країні.

Мета вивчення: встановити роль та місце фізичної культури народів СРСР у різні етапи розвитку країни, проаналізувати роль та місце держави у її розвитку, найбільш вдалому періоді та занепаду.

Завдання:

- дати характеристику першим крокам Радянської влади у розвитку фізичної культури в країні;
- розкрити роль і місце фізичної культури у роки війни;
- охарактеризувати головні проблеми та етапи становлення фізичної культури у країні у перші післявоєнні роки;
- визначити період найвищого розвитку фізичної культури в СРСР;
- встановити причини занепаду фізичної культури в Радянському Союзі.

Основний зміст

Перша світова війна, відома свого часу як Велика війна, що тривала з 1 серпня 1914 року до 11 листопада 1918 року вщерть підірвала європейські устої, які склалися після наполеонівських війн, і стала підґрунтям для створення країн з новим соціально-політичним форматом. Економічні та соціальні труднощі, які викликала війна, зробили вкрай популярними радикальні партії. Особливо впливовими такі партії стали на території Росії, де вони робили все можливе, щоб змінити державний устрій.

Тож лютневий, а згодом і жовтневий переворот 1917 року зруйнували Російську імперію та привели до влади в країні партію більшовиків на чолі з Володимиром Ульяновим-Леніним (1917-1924). Зважаючи на тяжкий економічний, політичний та соціальний стан, нова влада енергійно взялася змінювати ситуацію.

Так серед перших заходів Радянської влади, «Декларація прав народів Росії», прийняття нової Конституції РРСФР, «Декрет про суд», створення «Всеросійської надзвичайної комісії – ВЧК», декрет «Про організацію Робітничо-Селянської Червоної Армії», націоналізацією підприємств та банків тощо, значилося і створення в рамках Державного Наркомату – Міністерства освіти відділу шкільної медицини і гігієни, основним завданням

якого було організація харчування, а також постановка фізичного виховання в школі.

Питання для самостійної роботи

1. Які, серед інших перших заходів Радянської влади, були направлені на розвиток фізичної культури та спорту в країні?
2. Коли в країні були відкриті перші навчальні заклади фізкультурної освіти?
3. Які напрямки виникли в питаннях визначення змісту і методів соціалістичної фізичної культури виникли у країні у середині 1920 років?
4. В чому суть першої радянської програми з фізичної культури?

Рекомендована література

1. Агеевец В.У., Поликарпова Г.М. Олимпийские игры. Из прошлого в будущее. – СПб.: ГАФК им. П.Ф.Лесгафта, 1996.
2. Антология по истории педагогики в России (первая половина XX века): Учеб. пособие / Сост. Л.Н. Беленчук, С.В. Лыков, А.В. Овчинников. – М., 2000.
3. Голощапов Б.Р. История физической культуры и спорта в России (IX – начало XX вв.): Учеб. пособие. – М., 1992.
4. Карпушко Н.А. Историко-теоретический анализ школьных программ по физической культуре: Учеб. пособие. – М., 1992.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
6. Матвеев Л.П. О некоторых проблемах теории и практики физической культуры // Теория и практика физ. культуры. – 1982. - № 7.
7. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. –К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.-496с.
28. Положение о Всесоюзном физкультурном комплексе «Готов к труду и обороне СССР» - 1931, 1939, 1955, 1959, 1972, 1985, 1988 гг.
9. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
10. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів

пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.

Тема 12. Історія розвитку ігрових видів спорту

План

1. Історія розвитку футболу.
2. Розвиток видів спорту, які проводяться під дахом.
3. Хокей, як зимовий та літній вид спорту.
4. Гра суто англійських джентльменів.

Історія розвитку футболу та еволюція правил цієї гри. Історія розвитку видів спорту, що проводяться під дахом. Розвиток хокею, як зимового так і літнього видів спорту. Спорт для суто англійських джентльменів.

Мета вивчення: визначити особливості зародження та розвиток найбільш популярних ігрових видів спорту сучасності, розкрити особливості їх становлення та рівень сучасного стану.

Завдання:

- розкрити сутність ігор, які були попередниками сучасного футболу і відношенні до нього сучасників;
- дати характеристику етапам змін правил футболу;
- розглянути принципи проведення головних футбольних турнірів сучасності;
- охарактеризувати походження, розвиток та сучасний стан найбільш популярних ігрових видів спорту, що проводяться під дахом;
- надати загальну характеристику хокею, як зимовому та літньому видові спорту;
- визначити сутність походження тенісу та етапи його становлення.

Основний зміст

Гра в ножний м'яч була відома ще народам Стародавнього сходу і широко розповсюджена в країнах античного світу - в Греції та Римі. «Прабатько» теперішнього футболу існував ще в Древньому Китаї, близько двох тисяч років назад. Ця гра була у 2004 році визнана ФІФА найдавнішою, вже тоді в м'яч грали ногами, дотримуючись правил які визначали

переможця та переможених.

Серед великого різноманіття спортивних ігор, що проводяться під дахом напевно три з них, баскетбол, волейбол та гандбол, отримали найбільш широке розповсюдження і є одними з найбільш популярних у сьогоdnішньому світі.

Точної дати де і коли народився хокей немає і напевно вже не буде. А історія походження цієї гри є однією з найбільш суперечливих у світі. Так спортивні ігри, в яких грали м'ячем з палицею, виникли ще у давнину. На розташованій у єгипетському селищі Бені-Хасан піраміді в долині Нілу, будова якої датується приблизно XX століттям до н.е., зображені дві людини с ключками, які вони схрестили над круглим предметом (м'ячем чи кільцем). Ігри, в яких невеликий м'яч ганяли палицею, були відомі у Давній Японії – «Качі» та «Дакіу», імперії Ацтеків – «Чеука», Давніх Греції та Римі.

Деякі історики також стверджують, що народження хокею пов'язано з життя індіанців крайньої півночі Америки, які змагалися на льоду у грі з ключками. Відкривачі Нового Світу називали її «Айсрекет».

Незважаючи на те, що більшість сучасних популярних спортивних ігор світу має свою британське походження, одна гра, все ж таки більш за все асоціюється, як спорт суто британських джентльменів. Втім, всупереч загальноновизнаним уявленням, на менше право називати теніс своїм винаходом мають і інші народи, зокрема французи.

Так прямим попередником сучасного тенісу, офіційна назва якого лаун-теніс (lawn – галявина), вважається гра у приміщеннях, яка до кінця XIX століття більш відома як реал-теніс (справжній або королівський теніс), корт-теніс або «Ж-де-пом» (jeudepaume – у буквальному перекладі з французької гра долонею). Ентузіасти цього тенісу, в якому м'яч перебивався через сітку або мотузку, і по сьогодні грають на закритих кортах Англії, Австралії. Сполучних Штатів, Франції.

Питання для самостійної роботи

1. Які з стародавніх ігор відомі, як попередники сучасного футболу?
2. Як змінювалося в Англії у середні віки відношення до футболу?

3. Коли і як була заснована Англійська футбольна асоціація?
4. Яким чином в період становлення змінювалися футбольні правила?

Рекомендована література

1. Енциклопедичний словник юного спортсмена. Під ред. Кондакова М.І. Москва: «Педагогіка», 1979. – 478 с.
2. Ланфранши П., Айзенберг К., Месон Т., ВальА. FIFA 100 лет. Век футбола. – М.: Махаон, 2006, с.312.
3. На олімпійських хвилях: Довідник УСЦАК (1981-1996) / Упорядник О.Твардовський.- Ньюарк(США), 1997.- 142с.
4. Озерецька О.Л. Олімпійські ігри. – Ленінград: 1990. – 150 с.
5. Олимова И. Люди и игры: У истоков современного спорта: – Москва: ФИС, 1985.
6. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. –К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.–496с.
7. Платонов В.Н. Гуськов СИ. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн.– К.: Олимпийская литература, 1997.- Кн.2.–384с.
8. Пономарьев М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
9. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
10. Шестаков В. Расцвет «королевского» тенниса. – Философия и культура эпохи Возрождения. Рассвет Европы. – СПб.: Нестор-История, 2007. – С. 205-214.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Інструктивно-методичні матеріали
до семінарських занять

з дисципліни: Історія фізкультурно-спортивного руху

для студентів 6 курсу

спеціальності 014 Середня освіта

Розроблені: канд. пед. н.,
доцент кафедри ТМФК
Іваній І.В.

Семінарське заняття № 1

Тема 1. Фізична культура первісного суспільства

Мета вивчення: дати характеристику сутності предмету «Історія фізкультурно-спортивного руху» - як учбової та навчальної дисципліни, історії її зародження в первіснообщинному суспільстві та на ранніх етапах розвитку держав Азії та Америки.

План семінарського заняття

1. Характеристика та структура предмету «Історія фізичної культури, головні етапи його вивчення.
2. Найбільш популярні теорії походження історії фізичної культури.
3. Перші відомі нам сліди фізичної культури у первіснообщинному суспільстві.
4. Рівень розвитку фізичної культури країн Стародавнього світу.
5. Особливості розвитку фізичної культури в країнах Стародавнього Сходу.
6. Суспільний устрій та традиційні фізкультурні обряди народів Америки до Європейської колонізації.

Рекомендована література

1. Б.Р.Голощанов «Історія фізичної культури і спорту» - Навчальний посібник для студ. вищ. пед. навчальн. закладів, - М.: Видавничий центр «Академія, 2001 р.
2. История физической культуры: Учебник для студентов пед.институтів, -Москва: Просвещение, 1989.-288 с.
3. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
4. Низовський О.Ю. Сто великих археологічних відкриттів. Москва: «Віче», 2004. – 543 с.
5. В.К.Пельмені, Є.В.Конеева «Історія фізичної культури», - Навчальний посібник – Калінінград, 2000 р.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.

7. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.

8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість сутєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Що собою представляє предмет «Історія фізичної культури»?
2. Які галузі знань вивчає наука «Історія фізичної культури»?

Теми наукових рефератів

1. Історія фізичної культури – як учбова та наукова дисципліна.
2. Фізична культура у первіснообщинному суспільстві.
3. Розвиток фізичної культури в країнах Стародавнього світу.
4. Особливості фізичної культури у народів Америки до колонізації.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розкрити характеристика та структура предмету «Історія фізкультурно-спортивного руху, головні етапи його вивчення.

Завдання 2. Визначити найбільш популярні теорії походження історії фізичної культури.

Завдання 3. Рівень розвитку фізичної культури країн Стародавнього світу.

Семінарське заняття № 2

Тема 2. Фізична культура Стародавнього світу

Мета вивчення: дати характеристику особливостям зародження фізичної культури в Стародавніх Греції та Риму, визначити особливості розвитку фізичної культури в цих країнах та причини їх занепаду.

План семінарського заняття

1. Сутність фізичної культури в Стародавній Греції.
2. Зародження педагогічних теорій фізичного виховання в Давній Греції.
3. Зміст грецької гімнастики та агоністики.
4. Причини зародження та проведення стародавніх Олімпійських ігор.
5. Сутність фізичної культури в Стародавньому Римі.
6. Роль та місце в історії проведення гладіаторських боїв в Давньому Римі.
7. Криза та занепад рабовласницького суспільства Стародавніх країн.

Рекомендована література

1. Агеев В.У., Поликарпова Г.М. Олимпийские игры. Из прошлого в будущее. – СПб.: ГАФК им. П.Ф.Лесгафта, 1996.
2. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
3. Кун М.А. Легенди і міфистародавньої Греції. – СПДФО Чиженко С.Ю., 2005. – 480 с.
4. Лабскир Ю.С., Любив А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов.-Харьков, 1994.–114с.
5. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. –К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.–496с.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Рогінська Г.Ю. Життя відомих римлян. Харків: МОСТ-Торнадо, 2000. - 333 с.
8. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
9. Тіт Лівій. Римська історія від початку міста. – М.: Ладомир, 2005.
10. Хачатурян В.М. Стародавня Греція, історія, побут, звичаї. Москва: Слово, 2002.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію.вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вмі зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість сутєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Хто мав право виступати на давніх Олімпійських іграх?
2. Як змінювалась програма Давніх Олімпіад?

Теми наукових рефератів

1. Система фізичної культури Давньої Греції.
2. Міфи та легенди про зародження Давніх Олімпійських ігор.
3. Фізична культура та масові видовища Стародавнього Риму.
4. Причини та етапи занепаду Римської імперії.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Зародження фізичної культури в Стародавній Греції.

Завдання 2. Педагогічні теорії фізичного виховання в Давній Греції.

Завдання 3. Зміст грецької гімнастики та агоністики.

Семінарське заняття № 3

Тема 3. Фізична культура епохи Середньовіччя

Мета вивчення: визначити особливості зародження та розвиток феодальних відносин у період середньовіччя, вплив на них християнської церкви та розкрити особливості розвитку фізичної культури різних верств населення.

План семінарського заняття

1. Становлення епохи середньовіччя, особливості фізичної культури та роль християнської церкви на різних етапах його розвитку.
2. Сутність фізичного виховання лицарів-феодалів.
3. Характеристика лицарських турнірів та військово-релігійних формувань – лицарський орден.
4. Значення фізичного виховання для середньовічних селян;
5. Роль та місце спортивних ігор та вправ у фізичній і військовій підготовці городян, перші стрілецькі та фехтувальні клуби.

Рекомендована література

1. Гене Б. История и историческая культура средневекового Запада. М., 2002.
2. Гуревич А.Я., Харитонович Д.Э. История Средних веков. – 2-е изд.– М.: МБА, 2008. – 320 с.
3. Егер О. Всемирная история Средние века. / 3-е изд. испр. и доп. – М.: АСТ, 2006. – 607 с.
4. Кардіні Франка. Витоки середньовічного лицарства, 1987 р.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
6. Пономарьев М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Столбов В.В. История физической культуры: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.
9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість сутєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Який період прийнято вважати епохою середньовіччя?
2. Чому державні утворення раннього середньовіччя були досить німецькими?

Теми наукових рефератів

1. Особливості фізичної культури в епоху середньовіччя.
2. Роль християнської церкви на різних етапах епохи середньовіччя.
3. Фізичне виховання лицарів-феодалів, лицарські турніри.
4. Спортивні ігри та вправи у житті середньовічного населення.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Особливості розвитку фізичної культури в цей період.

Завдання 2. Фізичне виховання світських феодалів.

Завдання 3. Фізичні вправи та ігри в житті сільського населення.

Завдання 4. Фізичне виховання городян.

Семінарське заняття № 4

Тема 4. Розвиток фізичної культури в епоху Відродження

Мета вивчення: визначити особливості зародження та розвиток науково-методичної думки в галузі фізичного виховання. Встановити передумови створення національних систем фізичного виховання та розвиток школи, виховання і педагогічних ідей.

План семінарського заняття

1. Встановити причини зародження та розвитку науково-методичної думки в галузі фізичного виховання;
2. Суть фізичного виховання цього періоду;
3. Характеристику передумовам створення національних систем фізичного виховання та розвиток школи, виховання і педагогічних ідей;
4. Характеристику педагогом-реформатором Відродження.

Рекомендована література

1. Гене Б. История и историческая культура средневекового Запада. М., 2002.
2. Гуревич А.Я., Харитонович Д.Э. История Средних веков. – 2-е изд.– М.: МБА, 2008. – 320 с.
3. Егер О. Всемирная история Средние века. / 3-е изд. испр. и доп. – М.: АСТ, 2006. – 607 с.
4. Кардіні Франка. Витоки середньовічного лицарства, 1987 р.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.

7. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.

8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Особливості фізичної культури європейських країн у середні віки.
2. Особливості фізичної підготовки середньовічних лицарів.

Теми наукових рефератів

1. Відродження, як епоха в історії культури Європи.
2. Розвиток наукових досліджень педагогів-гуманістів.
3. Розвиток ідей фізичного виховання.
4. Перші педагоги-реформатори.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Відродження, як епоха в історії культури Європи.

Завдання 2. Розвиток наукових досліджень.

Завдання 3. Розвиток ідей фізичного виховання.

Завдання 4. Перші педагоги-реформатори.

Тема 5. Фізкультурно-спортивний рух Нового часу

Мета вивчення: дати характеристику особливостям фізичній культурі Нового часу та зародженню фізичного виховання в нових шкільних системах.

План семінарського заняття

1. Сутність розвитку фізичної культури після буржуазних революцій;
2. Час та значення фізичної культури в період нового часу 1640 – 1789 роках;
3. Характеристику змісту місцю фізичного виховання в нових шкільних системах.

Рекомендована література

1. Б.Р.Голощапов «Історія фізичної культури і спорту» - Навчальний посібник для студ. вищ. пед. навчальн. закладів, - М.: Видавничий центр «Академія, 2001 р.

2.История физической культуры: Учебник для студентов пед.институтів, -Москва: Просвещение, 1989.-288 с.

3. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
4. Низовський О.Ю. Сто великих археологічних відкриттів. Москва: «Віче», 2004. – 543 с.
5. В.К.Пельмені, Є.В.Конеева «Історія фізичної культури», - Навчальний посібник – Калінінград, 2000 р.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.
9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Зародження науково-методичної думки вгалузі фізичного виховання.
2. Формування та розвиток національних систем гімнастики у новий час.

Теми наукових рефератів

1. Розвитку фізичної культури після буржуазних революцій.
2. Місце фізичного виховання в нових шкільних системах.
3. Релігійні і робочі спортивні клуби.
4. Скаутський рух. Рух «Сокіл».

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розвиток фізичної культури після буржуазних революцій.

Завдання 2. Фізична культура в період нового часу 1640 – 1789 роках.

Завдання 3. Місце фізичного виховання в нових шкільних системах.

Завдання 4. Фізична культура в період 1789 – 1870 роках.

Семінарське заняття № 5

Тема 6. Особливості фізичної культури та спорту в ХХ та на початку ХХІ століття

Мета вивчення: дати характеристику особливостям Фізична культура в ХХ столітті.

План семінарського заняття

1. Сутність особливості розвитку фізичної культури в ХХ столітті;

2. Розвиток та роль фізичної культури між світовими війнами;
3. Характеристику фізичної культури і спорт після Другої світової війни;
4. Особливості фізичної культури після розпаду Радянського Союзу.

Рекомендована література

1. Агеев В.У., Поликарпова Г.М. Олимпийские игры. Из прошлого в будущее. – СПб.: ГАФК им. П.Ф.Лесгафта, 1996.
2. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
3. Кун М.А. Легенди і міфистародавньої Греції. – СПДФО Чиженко С.Ю., 2005. – 480 с.
4. Лабскир Ю.С., Любив А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов.-Харьков, 1994.–114с.
5. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. –К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.–496с.
6. Пономарьев М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Рогінська Г.Ю. Життя відомих римлян. Харків: МОСТ-Торнадо, 2000. - 333 с.
8. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
9. Тіт Лівій. Римська історія від початку міста. – М.: Ладомир, 2005.
10. Хачатурян В.М. Стародавня Греція, історія, побут, звичаї. Москва: Слово, 2002.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом,

виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію.вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вмі зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Виникнення та розвиток сокільської системи гімнастики М. Тирша.
2. Англійська система фізичного виховання нового часу.
3. Діяльність Т. Арнольда та Р. Макалістера у розбудові англійської системи фізичного виховання.

Теми наукових рефератів

1. Розвиток фізичної культури на початку ХХ століття.
2. Фізична культура і спорт між світовими війнами.
3. Фізична культура і спорт після Другої світової війни.
4. Фізична культура і спорт після розпаду Радянського Союзу.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Особливості розвитку фізичної культури в цей період.

Завдання 2. Фізична культура і спорт між світовими війнами.

Завдання 3. Фізична культура і спорт після Другої світової війни.

Завдання 4. Фізична культура і спорт після розпаду Радянського

Союзу.

Семінарське заняття № 6

Тема 7. Фізична культура за часів Київської Русі

Мета вивчення: розглянути етногенез давніх слов'ян, витoki і чинники їх фізичного виховання, розкрити систему ритуалів та військово-фізичного виховання у Київській Русі.

План семінарського заняття

1. Характеристика сутності концепцій походження слов'янських народів;
2. Головні чинники системи фізичного виховання давніх слов'ян;
3. Сутність цінності здоров'я у слов'ян;
4. Вплив християнської церкви на фізичну культуру Давньої Русі;
5. Роль військово-фізичного виховання та системи ритуалів у Київській Русі;
6. Значення юнацьких ініціацій у житті давніх слов'ян.

Рекомендована література

1. Балущок В. Юнацькі ініціації давніх слов'ян – школа сили й мужності // Традиції фізичної культури в Україні. Зб. наук. статей. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 24-32.
2. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. – К.: Либідь, 1991. – 398 с.
3. Деделюк Н.А. Народні ігри та розваги в системі фізичного виховання Київської Русі // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Вип. – 5. – Л., 2001. – Т.1.
4. Деделюк Н.А., Цьось А.В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. – 192 с.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.
6. Мочинський Д.А. Територія слов'янської прабатьківщини у системі географічного та Всеукраїнського історико-культурного членування Євразії в

VIII до н. е. - IX в. н.е. / Слов'яни. Етногенез і етнічна історія. Межвузівський збірник. – Л., 1989.

7. Скрипін А.К. Форми військово-фізичної підготовки у Київській Русі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2001. № 12. – С.21.

8. Слов'яни та його сусіди наприкінці I тис. е., перекл. підлогу. I тис. н.е. / под. ред. Русановой І.П. – М., 1993.

9. Физическая культура: Учебное пособие/Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

10. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію.вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вмі зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний,

поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Наведіть приклади головних концепцій походження слов'янських народів?
2. В який період був найвищий розквіт держави – Київська Русь?

Теми наукових рефератів

1. Етногенез походження слов'янських народів.
2. Фундаментальні чинники системи фізичного виховання та цінність здоров'я у народів Давньої Русі.
3. Вплив християнської церкви на фізичну культуру та побут слов'ян.
4. Система ритуалів та юнацьких ініціацій в Київській Русі.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Найбільш поширені концепції походження слов'янських народів.

Завдання 2. Чинники системи фізичного виховання давніх слов'ян.

Завдання 3. Сутність і цінність здоров'я у народів, які населяли сучасну Україну.

Завдання 4. Вплив християнської церкви на фізичну культуру Давньої Русі.

Завдання 5. Роль і місце військово-фізичного виховання та ритуалів у народів Київської Русі.

Завдання 6. Цілі та значення проведення юнацьких ініціацій у давніх слов'ян.

Тема 8. Фізичне виховання в період Запорізької Січі

Мета вивчення: розкрити суть особливостей фізичної культури українців та системи військово-фізичної підготовки на Запорізькій Січі, проаналізувати соціально-політичні передумови формування українського козацтва та причини занепаду Запорізької Січі.

План семінарського заняття

1. Суть соціально-політичних передумов формування українського козацтва;
2. Причини виникнення та розвитку Запорізької Січі;
3. Особливості народної фізичної культури українського народу;
4. Сутність військово-фізичної підготовки на Запорізькій Січі;
5. Причини занепаду Запорізької Січі;
6. Подальша доля українського козацтва.

Рекомендована література

1. Антонович В. Розповіді про козаків. – К., 1992.
2. Гайдай Л. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях. – Луцьк: Вежа, 2000.
3. Голубицький В.О. Запорізька Січ в останні часи свого існування: 1734-1775 рр. – Дніпропетровськ: Січ, 2004. – 421 с.
4. Грушевський М. Історія української козащини // Вітчизна. – 1989.
5. Гуслістий К., Апанович О. Запорізька Січ та її прогресивна роль в історії українського народу. – К.: Держполітвидав, 1954. – с. 88
6. Козацькі забави: Навчальний посібник / Завацький В.І., Цьось А.В., Бичук О.І., Пономаренко Л.І. – Луцьк: Надстир'я, 1994. – 112 с.
7. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.
8. Смолій В.А. (від. ред.) «Історія українського козацтва: Нариси у 2-х томах». – Києво-Могилянська академія, 2007.
9. Щербак В.О. Українське козацтво: формування соціального стану: друга половина XV – середина XVIII століття. – К.: КМ Академія, 2000. – 296 с.
10. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. – К., 1990-1991. – Т. 1-2.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;

- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію. вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість сутєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Які події спричинили загострення протистояння між осілим людом та кочовиками?
2. До складу яких держав увійшли українські землі після занепаду Київської Русі?
3. Який наслідок мала для українського селянства Люблінська унія?

Теми наукових рефератів

1. Політичний, економічний та релігійний устрій українських земель, козацтво - як культурно-історичний феномен.
2. Ігри та свята українців у період середньовіччя.
3. Характеристика військово-фізичної підготовки на Запорізькій Січі.

4. Причини занепаду Запорізької Січі.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Соціально-політичні передумови формування українського козацтва.

Завдання 2. Причини виникнення та розвитку Запорізької Січі.

Завдання 3. Особливості народної фізичної культури українців в середні віки.

Завдання 4. Сутність військово-фізичної підготовки українського козацтва.

Завдання 5. Зовнішні та внутрішні причини занепаду Запорізької Січі.

Завдання 6. Доля українського козацтва після ліквідації Запорізької Січі.

Семінарське заняття 7

Тема 9. Фізична культура в Україні та на Сумщині.

Мета вивчення: розкрити суть особливостей фізичної культури України та на Сумщині з давніх часів до сьогодення.

План семінарського заняття

1. Суть та розвиток фізичної культури і спорту в Україні у XVIII-XIX століттях;
2. Розвиток фізичної культури в Україні в XX століті та часів незалежності;
3. Етапи розвитку фізичної культури у Сумській області.

Рекомендована література

1. Балушок В. Юнацькі ініціації давніх слов'ян – школа сили й мужності // Традиції фізичної культури в Україні. Зб. наук. статей. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 24-32.
2. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. – К.: Либідь, 1991. – 398 с.
3. Деделюк Н.А. Народні ігри та розваги в системі фізичного виховання Київської Русі // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр.. з галузі фіз..

культури та спорту. Вип. – 5. – Л., 2001. – Т.1.

4. Деделюк Н.А., Цюсь А.В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. – 192 с.

5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.

6. Мочинський Д.А. Територія слов'янської прабатьківщини у системі географічного та Всеукраїнського історико-культурного членування Євразії в VIII до н. е. - IX в. н.е. / Слов'яни. Етногенез і етнічна історія. Межвузівський збірник. – Л., 1989.

7. Скрипін А.К. Форми військово-фізичної підготовки у Київській Русі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2001. № 12. – С.21.

8. Слов'яни та його сусіди наприкінці I тис. е., перекл. підлогу. I тис. н.е. / под. ред. Русановой І.П. – М., 1993.

9. Физическая культура: Учебное пособие/Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

10. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

Критерії оцінювання:

Під час оцінювання знань необхідно:

- враховувати ступінь засвоєння матеріалу;
- здійснювати індивідуальний підхід;
- застосовувати гласність оцінки.

Оцінка «відмінно». Студент вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє особливі творчі здібності. Без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію.вміє використовувати необхідну інформацію для прийняття рішення у нестандартних ситуаціях. Переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.

Оцінка «добре». Студент вмі зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати

її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки. Серед яких є сутєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

Оцінка «задовільно». Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.

Оцінка «незадовільно». Виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний. Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

Питання для контролю попередніх занять, обговорення, самостійного вивчення та осмислення навчального матеріалу:

1. Українці у витоків Відродження сучасного Олімпійського руху.
2. Діяльність О.Д. Бутовського.
3. М. Риттер та його діяльність у розбудові Олімпійського руху України.

Теми наукових рефератів

1. Фізична культура і спорту в Україні у XVIII-XIX століттях.
2. Фізична культура в Україні за часів незалежності.
3. Фізична культура у Сумській області.

Хід практичної роботи

Завдання 1. Розвиток фізичної культури і спорту в Україні у XVIII-XIX століттях.

Завдання 2. Фізична культура і спорт в Україні в довоєнний період.

Завдання 3. Фізична культура в Україні за часів незалежності.

Завдання 4. Етапи розвитку фізичної культури у Сумській області.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Інструктивно-методичні матеріали
до самостійних занять

з дисципліни: Історія фізкультурно-спортивного руху

для студентів 6 курсу

спеціальності 014 Середня освіта

Розроблені: канд. пед. н.,
доцент кафедри ТМФК
Іваній І.В.

Тема 1. Фізична культура первісного суспільства

Питання:

1. Що собою представляє предмет «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
2. Які галузі знань вивчає наука «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
3. Яка існує структура та періодизація вивчення предмету «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
4. Чому останнім часом суттєво зріс інтерес спортсменів, фахівців та любителів спорту до історії фізичної культури?
5. Які найбільш популярні теорії походження фізичної культури?
6. Що стало найбільш ранішньою формою фізичного виховання первісного суспільства?
7. Який вплив у розвитку фізичної культури первіснообщинного устрою зіграв винахід луку?
8. Як змінився розвиток фізичної культури первісної людини коли головним джерелом існування стало землеробство та скотарство?
9. Які методичні прийоми навчання дійшли до нас із стародавнього періоду?
10. В чому була головна мета фізичного виховання первісної людини?
11. Де були виявлені перші відомі нам сліди фізичної культури країн Стародавнього світу?
12. Які археологічні знахідки підтверджують розвиток фізичної культури на Близькому Сході?
13. Яким чином змінювалася фізична культура Давнього Єгипту?
14. В чому була характерна особливість фізичної культури Стародавньої Індії?
15. Яка пам'ятка стала прикладом високого розвитку фізичної культури Давнього Китаю?
16. Які якості були головними при тренуванні воїнів Америки до Європейської колонізації?

17. В чому була сутність індіанських релігійних уявлень при грі у м'яч?
18. Яким чином обряд жертвоприношення відповідав індіанській уяві про сенс життя?
19. Які головні елементи індіанської гри в м'яч «ток-а-ток»?
20. Чим фізична культура інків відрізнялася від фізичної культури ацтеків та майя?

Методичні рекомендації: використання надбані знання з дисципліни загальна «Історія фізичної культури». Зробити схематичне зображення відповідей.

Рекомендована література

1. Б.Р.Голошапов «Історія фізичної культури і спорту» - Навчальний посібник для студ. вищ. пед. навчальн. закладів, - М.: Видавничий центр «Академія», 2001 р.
- 2.История физической культуры: Учебник для студентов пед.институтков, -Москва: Просвещение, 1989.-288 с.
3. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
4. Низовський О.Ю. Сто великих археологічних відкриттів. Москва: «Віче», 2004. – 543 с.
5. В.К.Пельмені, Є.В.Конеева «Історія фізичної культури», - Навчальний посібник – Калінінград, 2000 р.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
- 7.Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.
9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 3 бали.

Тема 2. Фізична культура Стародавнього світу

Питання:

1. Яка особливість розвитку Стародавньої Греції на перших етапах свого існування?
2. Дайте порівняльний аналіз Спартанської та Афінської систем фізичного виховання?
3. Коли і як відбулося зародження педагогічних теорій фізичного виховання в Давній Греції?
4. В чому суть грецької гімнастики та агоністики?
5. Які з найбільш відомих агонів давніх греків дійшли до наших днів?
6. Якими факторами був пов'язаний вибір Олімпії для проведення найбільш масштабних змагань?
7. Хто мав право виступати на давніх Олімпійських іграх?
8. Як змінювалась програма Давніх Олімпіад?
9. Дайте характеристику періоду розквіту Давніх Олімпійських ігор?
10. Хто з спортсменів найбільш відзначилися на Олімпійських іграх Давньої Греції?
11. В чому причини занепаду Давніх Олімпіад?
12. Чому римський пануючий клас не відчував життєвої потреби активно займатися спортом?
13. Дайте характеристику спортивним іграх римлян царському періоду?
14. Які ігри та видовища були особливо популярними в Римі у період республіки?
15. В чому суть імператорської «турботи» фізичною культурою в Давньому Римі?
16. Причини перших хвилювання вболівальників на старовинних стадіонах?
17. Яким чином проходила підготовка та поєдинки гладіаторів?
18. В чому головні причини занепаду Римської імперії?

19. Коли і як Римська імперія припинила своє існування?

20. В чому був своєрідний розвиток фізичної культури в Давньому Римі?

Методичні рекомендації: спочатку визначити основні умови розвитку фізичної культури Стародавнього світу, а потім визначити головні вехи фізкультурно-спортивного руху Давніх Греції та Риму.

Рекомендована література

1. Агеев В.У., Поликарпова Г.М. Олимпийские игры. Из прошлого в будущее. – СПб.: ГАФК им. П.Ф.Лесгафта, 1996.

2. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.

3. Кун М.А. Легенди і міфистародавньої Греції. – СПДФО Чиженко С.Ю., 2005. – 480 с.

4. Лабскір Ю.С., Любів А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов.-Харьков, 1994.–114с.

5. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. –К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.–496с.

6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.

7. Рогінська Г.Ю. Життя відомих римлян. Харків: МОСТ-Торнадо, 2000. - 333 с.

8. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.

9. Тіт Лівій. Римська історія від початку міста. – М.: Ладомир, 2005.

10. Хачатурян В.М. Стародавня Греція, історія, побут, звичаї. Москва: Слово, 2002.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 3 бали.

Тема 3. Фізична культура епохи Середньовіччя

Питання:

1. Який період прийнято вважати епохою середньовіччя?

2. Чому державні утворення раннього середньовіччя були досить німецькими?
3. Яким був вплив християнської церкви на суспільство на різних етапах феодалізму?
4. Чому фізичну культуру середньовіччя слід розглядати відповідно до особливостей феодального ладу?
5. З яких причин клас феодалів був досить неоднорідним?
6. Що змушувало феодалів нести військову повинність?
7. Які навички лягли в основу лицарської системи виховання?
8. Які лицарські чесноти зобов'язані були засвоїти лицарі-феодалі?
9. Як відбувалося виховання особи призначеної в лицарське звання?
10. В чому ціль і сутність лицарських турнірів?
11. Коли і з якої причини почали створюватися військово-релігійні організації – лицарський орден?
12. Які головні причини занепаду лицарської системи фізичного виховання?
13. Які зміни у соціально-політичному житті суспільства спонукали до занять фізичними вправами сільське населення?
14. Якими фізичними вправами переважно займалось селяни?
15. Який внутрішній світ відображався у танцювальних рухах та у середньовічному «масовому футболі»?
16. Чому народна фізична культура середньовіччя не була замкнутою системою?
17. Як змінювалась фізична культура міського населення з розвитком ремесла і торгівлі?
18. Де, коли і з якою ціллю були створені перші стрілецькі та фехтувальні суспільства?
19. Які фізичні вправи та ігри міських мешканців були найбільш популярними у різних регіонах Європи?
20. Чому середньовічним городянам-ремісникам ми зобов'язані походження великої кількості сучасних спортивних ігор та фізичних вправ?

Методичні рекомендації: спочатку необхідно визначити як зароджувався фізкультурно-спортивний рух Середньовіччя, а потім визначити головні риси фізичної культури пануючого класу, городян та сільських мешканців.

Рекомендована література

1. Гене Б. История и историческая культура средневекового Запада. М., 2002.
2. Гуревич А.Я., Харитонович Д.Э. История Средних веков. – 2-е изд.– М.: МБА, 2008. – 320 с.
3. Егер О. Всемирная история Средние века. / 3-е изд. испр. и доп. – М.: АСТ, 2006. – 607 с.
4. Кардіні Франка. Витоки середньовічного лицарства, 1987 р.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
6. Пономарьев М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.
9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 3 бали.

Тема 4. Розвиток фізичної культури в епоху Відродження

Питання:

1. Особливості фізичної культури європейських країн у середні віки.
2. Особливості фізичної підготовки середньовічних лицарів.
3. Лицарські ігри.

4. Лицарські турніри.
5. Фізичне виховання та змагання у житті середньовічних міщан і ремісників.
6. Фізичне виховання та змагання у житті середньовічних селян.
7. Особливості фізичного виховання у середні віки в країнах Сходу.
8. Вплив християнської релігії на розвиток фізичного виховання у епоху середньовіччя.

Методичні рекомендації: розглянути питання особливостей фізкультурно-спортивного руху в епоху Відродження, розкрити вплив християнської релігії на філософів-гуманістів на розвиток суспільства того часу.

Рекомендована література

1. Гене Б. История и историческая культура средневекового Запада. М., 2002.
2. Гуревич А.Я., Харитонович Д.Э. История Средних веков. – 2-е изд.– М.: МБА, 2008. – 320 с.
3. Егер О. Всемирная история Средние века. / 3-е изд. испр. и доп. – М.: АСТ, 2006. – 607 с.
4. Кардіні Франка. Витоки середньовічного лицарства, 1987 р.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
6. Пономарьев М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.
9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.
10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 3 бали.

Тема 5. Фізкультурно-спортивний рух Нового часу

Питання:

1. Зародження науково-методичної думки вгалузі фізичного виховання.
2. Формування та розвиток національних систем гімнастики у новий час.
3. Виникнення та розвиток німецької гімнастики І.К. Гутс-Мутса, Ф. Яна та А. Шпісса.
4. Виникнення та розвиток шведської гімнастичної системи.
5. Діяльність П. та Я. Лінга по розбудовці шведської системи гімнастики.
6. Виникнення та розвиток французької гімнастичної системи. Педагогічний доробок Ф. Амороса.

Методичні рекомендації: скласти таблицю формування та розвитку національних систем фізичного виховання: німецької, англійської, шведської, французької та інших.

Рекомендована література

1. Б.Р.Голощапов «Історія фізичної культури і спорту» - Навчальний посібник для студ. вищ. пед. навчальн. закладів, - М.: Видавничий центр «Академія, 2001 р.
- 2.История физической культуры: Учебник для студентов пед.институтков, -Москва: Просвещение, 1989.-288 с.
3. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.
4. Низовський О.Ю. Сто великих археологічних відкриттів. Москва: «Віче», 2004. – 543 с.
5. В.К.Пельмені, Є.В.Конеева «Історія фізичної культури», - Навчальний посібник – Калінінград, 2000 р.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.

7. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.

8. Физическая культура: Учебное пособие / Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

9. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

10. Цатурова К.А. История физической культуры зарубежных стран: Учеб.-метод. пособие. СПб.: ГАФК им. П.Ф. Лесгафта, 1999.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 3 бали.

Тема 6. Особливості фізичної культури та спорту в ХХ та на початку ХХІ століття

Питання:

1. Виникнення та розвиток сокільської системи гімнастики М. Тирша.
2. Англійська система фізичного виховання нового часу.
3. Діяльність Т. Арнольда та Р. Макалістера у розбудові англійської системи фізичного виховання.
4. Історія розвитку сучасних ігрових видів спорту.
5. Виникнення професіонального і аматорського напрямків у сучасному спорті.
6. Рух «арнольдизм» та його значення.
7. Формування системи сучасних міжнародних змагань.
8. Відродження Олімпійського руху сучасності.

Методичні рекомендації: визначити основи, цілі і задачі фізкультурно-спортивного руху в ХХ та на початку ХХІ століття.

Рекомендована література

1. Агеевец В.У., Поликарпова Г.М. Олимпийские игры. Из прошлого в будущее. – СПб.: ГАФК им. П.Ф.Лесгафта, 1996.

2. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта: - Москва, Радуга, 1982. – 399 с.

3. Кун М.А. Легенди і міфистародавньої Греції. – СПДФО Чиженко С.Ю., 2005. – 480 с.
4. Лабскір Ю.С., Любив А.И. Наследие греческого олимпизма: Учебное пособие для студентов вузов.-Харьков, 1994.–114с.
5. Платонов В.Н., Гуськов С.И. Олимпийский спорт: Учебник в 2-х кн. –К.: Олимпийская литература, 1994.-К.1.–496с.
6. Пономарьов М.Л. Возникновение и первоначальное развитие физической культуры. – Москва, 1970.
7. Рогінська Г.Ю. Життя відомих римлян. Харків: МОСТ-Торнадо, 2000. - 333 с.
8. Столбов В.В. Історія фізичної культури: підручник для студентів пед. ін-ів. – М: Просвіта, 1989.
9. Тіт Лівій. Римська історія від початку міста. – М.: Ладомир, 2005.
10. Хачатурян В.М. Стародавня Греція, історія, побут, звичаї. Москва: Слово, 2002.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 3 бали.

Тема 7. Фізична культура за часів Київської Русі

Питання:

1. Наведіть приклади головних концепцій походження слов'янських народів?
2. В який період був найвищий розквіт держави – Київська Русь?
3. Які найбільш характерні риси життя та систему поглядів давніх слов'ян описують мандрівники та літописці?
4. Яким чином відбувалося зародження фізичної культури на слов'янських землях?
5. Які фізичні вправи застосовували слов'яни на ранніх етапах свого становлення?
6. Які головні культові обряди використовували наші предки?
7. Чим зумовлювалися високі вимоги до здоров'я у давньоруських народів?

8. Наведіть приклади цінності здоров'я та фізичних якостей у давньослов'янському народному світогляді?
9. Чому прийняття християнства на Русі негативно відбилося на народній фізичній культурі?
10. Чому на перших порах прийняття Руссю християнства церква не змогла відразу повністю відкинути народні традиції?
11. Через яку причину особливого гоніння від церкви дістали скоморохи?
12. Як змінювалося ставлення церкви до методу так званого «поля»?
13. Чому фізичне виховання у Київській Русі з самого початку мало військово-прикладний характер?
14. Яке значення в системі військової підготовки мали обряди «постриг» та «тризна»?
15. Дайте характеристику військовій організації «дружина князя»?
16. Які існували засоби та форми військово-фізичного виховання в Київській Русі?
17. В чому головна мета та суть молодіжних обрядів – ініціацій?
18. З чого починалася давньослов'янська юнацька ініціація?
19. В чому була суть та головна мета вступу юнаків до звіриних, «вовчих» та «ведмежих» союзів?
20. Як проходили завершальні обряди ініціації, та посвячення юнаків у воїни?

Методичні рекомендації: використати надбані знання для виявлення походження етногенезу слов'ян, їх фізичного розвитку, традицій, ритуалів.

Рекомендована література

1. Балущок В. Юнацькі ініціації давніх слов'ян – школа сили й мужності // Традиції фізичної культури в Україні. Зб. наук. статей. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 24-32.
2. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. – К.: Либідь, 1991. – 398 с.
3. Деделюк Н.А. Народні ігри та розваги в системі фізичного виховання

Київської Русі // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Вип. – 5. – Л., 2001. – Т.1.

4. Деделюк Н.А., Цьось А.В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. – 192 с.

5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.

6. Мочинський Д.А. Територія слов'янської прабатьківщини у системі географічного та Всеукраїнського історико-культурного членування Євразії в VIII до н. е. - IX в. н.е. / Слов'яни. Етногенез і етнічна історія. Межвузівський збірник. – Л., 1989.

7. Скрипін А.К. Форми військово-фізичної підготовки у Київській Русі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2001. № 12. – С.21.

8. Слов'яни та його сусіди наприкінці I тис. е., перекл. підлогу. I тис. н.е. / под. ред. Русановой І.П. – М., 1993.

9. Физическая культура: Учебное пособие/Под ред. В.А.Коваленко. – М.: Изд-во: АСВ, 2000.

10. Філь С.М. Історія фізичної культури: Навчальний посібник / Філь С.М., Худолій О.М., Малка Г.О. – Харків: ОВС, 2003. – 160 с.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 3 бали.

Тема 8. Фізичне виховання в період Запорізької Січі

Питання:

1. Які події спричинили загострення протистояння між осілим людом та кочовиками?

2. До складу яких держав увійшли українські землі після занепаду Київської Русі?

3. Який наслідок мала для українського селянства Люблінська унія?

4. Яке походження має термін «козак»?

5. Де і ким була створена Запорізька Січ?

6. Що сприяло поширенню військово-фізичної підготовки українського

народу?

7. Яку роль у поширенні народної фізичної культури відігравав український фольклор?

8. Які ігри та розваги були поширені серед українців?

9. В чому суть та роль парубоцьких громад?

10. Що гальмувало розвиток української народної фізичної культури?

11. Чому отримати військову освіту на Запоріжжі вважалося дуже почесним?

12. Які існували критерії для відбору до козаків та з яких двох відділів складалася Січова школа?

13. Які вміння та фізичні навички особливо цінувалися на Запоріжжі?

14. Як змінилася фізична підготовка козацького війська під час гетьманства Петра Сагайдачного?

15. В чому суть бойового мистецтва гопак та які якості були притаманні характерникам?

16. Якими внутрішніми причинами був зумовлений занепад українського козацтва?

17. Що стало причиною першого розгрому Запорізької Січі?

18. Яким чином російсько-турецькі війни та повстання Омеляна Пугачова сприяли знищенню Запорізької Січі?

19. Яка доля спіткала останнього січового отамана Запорізької Січі?

20. Через які причини Чорноморське військо було переселено на новий кордон?

Методичні рекомендації: визначити функціональну роль, характеристики та мотивацію Запорізького війська періоду Січі, розвиток його війська та національно-визвольної боротьби українського народу.

Рекомендована література

1. Антонович В. Розповіді про козаків. – К., 1992.
2. Гайдай Л. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях. – Луцьк: Вежа, 2000.
3. Голубицький В.О. Запорізька Січ в останні часи свого існування:

1734-1775 рр. – Дніпропетровськ: Січ, 2004. – 421 с.

4. Грушевський М. Історія української козаччини // Вітчизна. – 1989.
5. Гуслістий К., Апанович О. Запорізька Січ та її прогресивна роль в історії українського народу. – К.: Держполітвидав, 1954. – с. 88
6. Козацькі забави: Навчальний посібник / Завацький В.І., Цьось А.В., Бичук О.І., Пономаренко Л.І. – Луцьк: Надстир'я, 1994. – 112 с.
7. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.
8. Смолій В.А. (від. ред.) «Історія українського козацтва: Нариси у 2-х томах». – Києво-Могилянська академія, 2007.
9. Щербак В.О. Українське козацтво: формування соціального стану: друга половина XV – середина XVIII століття. – К.: КМ Академія, 2000. – 296 с.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 2 бали.

Тема 9. Фізична культура в Україні та на Сумщині

Питання:

1. Українці у витоків Відродження сучасного Олімпійського руху.
2. Діяльність О.Д. Бутовського.
3. М. Риттер та його діяльність у розбудові Олімпійського руху України.
4. Перша робітнича Олімпіада у Києві 1913 року.
5. Зародження фізичної культури на українських землях безкласового суспільства.
6. Участь українських атлетів у Олімпійських іграх сучасності.
7. Розвиток фізичної культури на Сумщині.
8. Участь сумських спортсменів у Олімпійських іграх.
9. Спортивні споруди Сумської області.

Методичні рекомендації: розглядати питання особистості видатних спортсменів України як на протязі Радянського періоду так і періоду незалежності, а також виступи спортсменів уроджених Сумської області на

великих міжнародних турнірах світу.

Рекомендована література

1. Балущок В. Юнацькі ініціації давніх слов'ян – школа сили й мужності // Традиції фізичної культури в Україні. Зб. наук. статей. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 24-32.
2. Грушевський М.С. Нарис історії українського народу. – К.: Либідь, 1991. – 398 с.
3. Деделюк Н.А. Народні ігри та розваги в системі фізичного виховання Київської Русі // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр.. з галузі фіз.. культури та спорту. Вип. – 5. – Л., 2001. – Т.1.
4. Деделюк Н.А., Цюсць А.В. Традиції фізичного виховання в Київській Русі. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2004. – 192 с.
5. Кун Л. Всеобщая история физической культуры и спорта / Л.Кун. – М.: Радуга, 1982. – 399 с.
6. Мочинський Д.А. Територія слов'янської прабатьківщини у системі географічного та Всеукраїнського історико-культурного членування Євразії в VIII до н. е. - IX в. н.е. / Слов'яни. Етногенез і етнічна історія. Межвузівський збірник. – Л., 1989.
7. Скрипін А.К. Форми військово-фізичної підготовки у Київській Русі // Наук. вісн. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2001. № 12. – С.21.
8. Слов'яни та його сусіди наприкінці I тис. е., перекл. підлогу. I тис. н.е. / под. ред. Русановой І.П. – М., 1993.

Критерії оцінювання: самостійна робота оцінюється – 2 бали.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

Питання та завдання для поточного контролю

з дисципліни: Історія фізкультурно-спортивного руху

для студентів 6 курсу

спеціальності 014 Середня освіта

Розроблені: канд. пед. н.,
доцент кафедри ТМФК
Іваній І.В.

Тема 1. Фізична культура первісного суспільства

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Що собою представляє предмет «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
2. Які галузі знань вивчає наука «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
3. Яка існує структура та періодизація вивчення предмету «Історія фізкультурно-спортивного руху»?
4. Чому останнім часом суттєво зріс інтерес спортсменів, фахівців та любителів спорту до історії фізичної культури?
5. Які найбільш популярні теорії походження фізичної культури?
6. Що стало найбільш ранішньою формою фізичного виховання первісного суспільства?
7. Який вплив у розвитку фізичної культури первіснообщинного устрою зіграв винахід луку?
8. Як змінився розвиток фізичної культури первісної людини коли головним джерелом існування стало землеробство та скотарство?
9. Які методичні прийоми навчання дійшли до нас із стародавнього періоду?
10. В чому була головна мета фізичного виховання первісної людини?
11. Де були виявлені перші відомі нам сліди фізичної культури країн Стародавнього світу?
12. Які археологічні знахідки підтверджують розвиток фізичної культури на Близькому Сході?
13. Яким чином змінювалася фізична культура Давнього Єгипту?
14. В чому була характерна особливість фізичної культури Стародавньої Індії?
15. Яка пам'ятка стала прикладом високого розвитку фізичної культури Давнього Китаю?
16. Які якості були головними при тренуванні воїнів Америки до Європейської колонізації?

17. В чому була сутність індіанських релігійних уявлень при грі у м'яч?

18. Яким чином обряд жертвоприношення відповідав індіанській уяві про сенс життя?

19. Які головні елементи індіанської гри в м'яч «ток-а-ток»?

20. Чим фізична культура інків відрізнялася від фізичної культури ацтеків та майя?

Практична робота: (6 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху первісного суспільства.

Самостійна робота: (3 бали)

Визначте які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного руху первісного суспільства.

Всього за заняття – 12 балів.

Тема 2. Фізична культура Стародавнього світу

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Яка особливість розвитку Стародавньої Греції на перших етапах свого існування?

2. Дайте порівняльний аналіз Спартанської та Афінської систем фізичного виховання?

3. Коли і як відбулося зародження педагогічних теорій фізичного виховання в Давній Греції?

4. В чому суть грецької гімнастики та агоністики?

5. Які з найбільш відомих агонів давніх греків дійшли до наших днів?

6. Якими факторами був пов'язаний вибір Олімпії для проведення найбільш масштабних змагань?

7. Хто мав право виступати на давніх Олімпійських іграх?

8. Як змінювалась програма Давніх Олімпіад?

9. Дайте характеристику періоду розквіту Давніх Олімпійських ігор?

10. Хто з спортсменів найбільш відзначилися на Олімпійських іграх Давньої Греції?

11. В чому причини занепаду Давніх Олімпіад?
12. Чому римський пануючий клас не відчував життєвої потреби активно займатися спортом?
13. Дайте характеристику спортивним іграх римлян царському періоду?
14. Які ігри та видовища були особливо популярними в Римі у період республіки?
15. В чому суть імператорської «турботи» фізичною культурою в Давньому Римі?
16. Причини перших хвилювання вболівальників на старовинних стадіонах?
17. Яким чином проходила підготовка та поєдинки гладіаторів?
18. В чому головні причини занепаду Римської імперії?
19. Коли і як Римська імперія припинила своє існування?
20. В чому був своєрідний розвиток фізичної культури в Давньому Римі?

Практична робота: (5 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху Стародавнього світу.

Самостійна робота: (3 бали)

Визначите які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного руху Стародавнього світу.

Всього за заняття – 11 балів.

Тема 3. Фізична культура епохи Середньовіччя

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Який період прийнято вважати епохою середньовіччя?
2. Чому державні утворення раннього середньовіччя були досить неміцними?
3. Яким був вплив християнської церкви на суспільство на різних етапах феодалізму?
4. Чому фізичну культуру середньовіччя слід розглядати відповідно до

особливостей феодального ладу?

5. З яких причин клас феодалів був досить неоднорідним?
6. Що змушувало феодалів нести військову повинність?
7. Які навички лягли в основу лицарської системи виховання?
8. Які лицарські чесноти зобов'язані були засвоїти лицарі-феодалі?
9. Як відбувалося виховання особи призначеної в лицарське звання?
10. В чому ціль і сутність лицарських турнірів?
11. Коли і з якої причини почали створюватися військово-релігійні організації – лицарський орден?
12. Які головні причини занепаду лицарської системи фізичного виховання?
13. Які зміни у соціально-політичному житті суспільства спонукали до занять фізичними вправами сільське населення?
14. Якими фізичними вправами переважно займалось селяни?
15. Який внутрішній світ відображався у танцювальних рухах та у середньовічному «масовому футболі»?
16. Чому народна фізична культура середньовіччя не була замкнутою системою?
17. Як змінювалась фізична культура міського населення з розвитком ремесла і торгівлі?
18. Де, коли і з якою ціллю були створені перші стрілецькі та фехтувальні суспільства?
19. Які фізичні вправи та ігри міських мешканців були найбільш популярними у різних регіонах Європи?
20. Чому середньовічним городянам-ремісникам ми зобов'язані походження великої кількості сучасних спортивних ігор та фізичних вправ?

Практична робота: (5 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху епохи Середньовіччя.

Самостійна робота: (3 бали)

Визначите які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного

руху епохи Середньовіччя.

Всього за заняття – 11 балів.

Тема 4. Розвиток фізичної культури в епоху Відродження

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Особливості фізичної культури європейських країн у середні віки.
2. Особливості фізичної підготовки середньовічних лицарів.
3. Лицарські ігри.
4. Лицарські турніри.
5. Фізичне виховання та змагання у житті середньовічних міщан і ремісників.
6. Фізичне виховання та змагання у житті середньовічних селян.
7. Особливості фізичного виховання у середні віки в країнах Сходу.
8. Вплив християнської релігії на розвиток фізичного виховання у епоху середньовіччя.

Практична робота: (5 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху в епоху Відродження.

Самостійна робота: (3 бали)

Визначите які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного руху в епоху Відродження.

Всього за заняття – 11 балів.

Тема 5. Фізкультурно-спортивний рух Нового часу

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Зародження науково-методичної думки вгалузі фізичного виховання.
2. Формування та розвиток національних систем гімнастики у новий час.
3. Виникнення та розвиток німецької гімнастики І.К. Гутс-Мутса, Ф. Яна та А. Шпісса.
4. Виникнення та розвиток шведської гімнастичної системи.
5. Діяльність П. та Я. Лінга по розбудовці шведської системи гімнастики.

6. Виникнення та розвиток французької гімнастичної системи.

Педагогічний доробок Ф. Амороса.

Практична робота: (5 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху Нового часу.

Самостійна робота: (3 бали)

Визначте які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного руху Нового часу.

Всього за заняття – 11 балів.

Тема 6. Особливості фізичної культури та спорту в ХХ та на початку ХХІ століття

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Виникнення та розвиток сокільської системи гімнастики М. Тирша.
2. Англійська система фізичного виховання нового часу.
3. Діяльність Т. Арнольда та Р. Макалістера у розбудові англійської системи фізичного виховання.
4. Історія розвитку сучасних ігрових видів спорту.
5. Виникнення професіонального і аматорського напрямків у сучасному спорті.
6. Рух «арнольдизм» та його значення.
7. Формування системи сучасних міжнародних змагань.
8. Відродження Олімпійського руху сучасності.

Практична робота: (5 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху в період ХХ та на початку ХХІ століття.

Самостійна робота: (3 бали)

Визначте які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного руху в період ХХ та на початку ХХІ століття.

Всього за заняття – 11 балів.

Тема 7. Фізична культура за часів Київської Русі

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Наведіть приклади головних концепцій походження слов'янських народів?
2. В який період був найвищий розквіт держави – Київська Русь?
3. Які найбільш характерні риси життя та систему поглядів давніх слов'ян описують мандрівники та літописці?
4. Яким чином відбувалося зародження фізичної культури на слов'янських землях?
5. Які фізичні вправи застосовували слов'яни на ранніх етапах свого становлення?
6. Які головні культові обряди використовували наші предки?
7. Чим зумовлювалися високі вимоги до здоров'я у давньоруських народів?
8. Наведіть приклади цінності здоров'я та фізичних якостей у давньослов'янському народному світогляді?
9. Чому прийняття християнства на Русі негативно відбилося на народній фізичній культурі?
10. Чому на перших порах прийняття Руссю християнства церква не змогла відразу повністю відкинути народні традиції?
11. Через яку причину особливого гоніння від церкви дістали скоморохи?
12. Як змінювалося ставлення церкви до методу так званого «поля»?
13. Чому фізичне виховання у Київській Русі з самого початку мало військово-прикладний характер?
14. Яке значення в системі військової підготовки мали обряди «постриг» та «тризна»?
15. Дайте характеристику військовій організації «дружина князя»?
16. Які існували засоби та форми військово-фізичного виховання в Київській Русі?
17. В чому головна мета та суть молодіжних обрядів – ініціацій?

18. З чого починалася давньослов'янська юнацька ініціація?

19. В чому була суть та головна мета вступу юнаків до звіриних, «вовчих» та «ведмежих» союзів?

20. Як проходили завершальні обряди ініціації, та посвячення юнаків у воїни?

Практична робота: (5 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху часів Київської Русі.

Самостійна робота: (3 бали)

Визначите які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного руху часів Київської Русі.

Всього за заняття – 11 балів.

Тема 8. Фізичне виховання в період Запорізької Січі

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Які події спричинили загострення протистояння між осілим людом та кочовиками?

2. До складу яких держав увійшли українські землі після занепаду Київської Русі?

3. Який наслідок мала для українського селянства Люблінська унія?

4. Яке походження має термін «козак»?

5. Де і ким була створена Запорізька Січ?

6. Що сприяло поширенню військово-фізичної підготовки українського народу?

7. Яку роль у поширенні народної фізичної культури відігравав український фольклор?

8. Які ігри та розваги були поширені серед українців?

9. В чому суть та роль парубоцьких громад?

10. Що гальмувало розвиток української народної фізичної культури?

11. Чому отримати військову освіту на Запоріжжі вважалося дуже почесним?

12. Які існували критерії для відбору до козаків та з яких двох відділів складалася Січова школа?

13. Які вміння та фізичні навички особливо цінувалися на Запоріжжі?

14. Як змінилася фізична підготовка козацького війська під час гетьманства Петра Сагайдачного?

15. В чому суть бойового мистецтва гопак та які якості були притаманні характерникам?

16. Якими внутрішніми причинами був зумовлений занепад українського козацтва?

17. Що стало причиною першого розгрому Запорізької Січі?

18. Яким чином російсько-турецькі війни та повстання Омеляна Пугачова сприяли знищенню Запорізької Січі?

19. Яка доля спіткала останнього січового отамана Запорізької Січі?

20. Через які причини Чорноморське військо було переселено на новий кордон?

Практична робота: (6 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху періоду Запорізької Січі.

Самостійна робота: (2 бали)

Визначите які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного руху періоду Запорізької Січі.

Всього за заняття – 11 балів.

Тема 9. Фізична культура в Україні та на Сумщині

Теоретичні питання: (3 бали)

1. Українці у витоків Відродження сучасного Олімпійського руху.

2. Діяльність О.Д. Бутовського.

3. М. Риттер та його діяльність у розбудові Олімпійського руху України.

4. Перша робітнича Олімпіада у Києві 1913 року.

5. Зародження фізичної культури на українських землях безкласового

суспільства.

6. Участь українських атлетів у Олімпійських іграх сучасності.

7. Розвиток фізичної культури на Сумщині.

8. Участь сумських спортсменів у Олімпійських іграх.

9. Спортивні споруди Сумської області.

Практична робота: (6 бали)

Розкрити поняття розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні та на Сумщині.

Самостійна робота: (2 бали)

Визначите які якості ми відносимо до фізкультурно-спортивного руху в Україні та на Сумщині.

Всього за заняття – 11 балів.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Методи дослідження та джерела історії фізичної культури.

2. Витоки фізичної культури та причини її виникнення.

3. Характеристика та періодизація первіснообщинного ладу.

4. Фізичні ігри та вправи Стародавнього світу.

5. Ініціативні свята, магичні обряди, які збереглися з часів безкласового суспільства.

6. Фізична культура країн Середземноморського регіону.

7. Фізична культура у країнах сходу.

8. Явище антропоморфізму.

9. Фізична культура у рабовласницькому суспільстві.

10. Фізичне виховання в країнах Африки та Північної Америки.

11. Фізичне виховання в системі освіти Давньої Греції.

12. Фізичне виховання у Давньому Римі.

13. Зміст та порівняльна характеристика Афінської та Спартанської систем фізичного виховання.

14. Зміст грецької гімнастики та агоністики.

15. Олімпійські Ігри Давньої Греції.

16. Причини занепаду Давніх Олімпійських Ігор.
17. Питання фізичного виховання в працях Платона та Аристотеля.
18. Занепад рабовласницької системи фізичного виховання.
19. Характеристика епохи Середньовіччя.
20. Християнська релігія та фізичне виховання.
21. Лицарська система фізичного виховання.
22. Лицарські турніри.
23. Фізичні вправи середньовічного населення.
24. Фізична культура городян. Стрілецькі та фехтувальні суспільства.
25. Причини занепаду фізичної культури середньовіччя.
26. Зародження науково-методичної думки в галузі фізичного виховання. Ідеї відродження.
27. Фізична культура в країнах Західної Європи після буржуазних революцій.
28. «Джентельменський спорт».
29. Місце фізичного виховання в нових системах (філантропіях).
30. Передумови створення національних систем фізичного виховання.
31. Особливості німецької системи фізичного виховання.
32. Система фізичного виховання Скандинавських країн.
33. Створення та розвиток французької системи фізичного виховання.
34. Спортивно-ігрова система англійського фізичного виховання.
35. Розвиток спортивно-ігрової системи фізичного виховання США.
36. Системи Ж.Демені, Ж.Ебера та Н.Бука.
37. Релігійні та робочі спортивні клуби.
38. Створення та розвиток міжнародних спортивних федерацій.
39. Відродження Олімпійського руху. Діяльність П. де Кубертена.
40. Скаутський рух.
41. Розвиток фізичної культури на початку ХХ століття.
42. Розвиток міжнародного спортивного руху у період між двома світовими війнами.

43. Розвиток фізкультурного та спортивного рухів після другої світової війни.
44. Виникнення міжнародного студентського спортивного руху.
45. Початок регіональних спортивних ігор та змагань.
46. Виникнення силових видів спорту.
47. Бойові мистецтва народів світу.
48. Виникнення та розвиток водних видів спорту.
49. Виникнення та розвиток футболу.
50. Виникнення та розвиток баскетболу, волейболу та гандболу.
51. Витоки фізичного виховання українського народу.
52. Основні чинники системи фізичного виховання Київської Русі.
53. Цінність здоров'я та фізичних якостей у Давньоруському народному світогляді.
54. Вплив православної християнської релігії на фізичну культуру Давньої Русі.
55. Військово-фізичне виховання та система ритуалів в Київській Русі.
56. Значення юнацьких ініціацій у давніх слов'ян.
57. Особливості народної фізичної культури українців у середні віки.
58. Козацтво як культурно-історичний феномен.
59. Система фізичного виховання запорізьких козаків.
60. Військова майстерність запорізького війська.
61. Причини занепаду Запорізької Січі.
62. Створення та розвиток слов'янського руху «Сокіл».
63. Особливості розвитку фізичної культури в Україні до Першої світової війни.
64. Життєвий та творчий шлях О.Бутовського.
65. Фізична культура в Україні за часів СРСР.
66. Виступи спортсменів України на Олімпійських Іграх.
67. Фізична культура в Україні за часів незалежності.
68. Створення НОК України.
69. Історичні передумови розвитку спортивного руху на Сумщині.

70. Виникнення робочого та студентського руху на Сумщині.
71. Загально Радянські змагання на Сумщині.
72. Спортклуби Сумщини.
73. Мережа дитячо-юнацьких спортивних шкіл у місті Суми та області.
74. Участь видатних атлетів Сумщини у міжнародних змаганнях.
75. Проблеми сучасного фізкультурного руху.

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Кафедра теорії та методики фізичної культури

ПАКЕТ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

З дисципліни: Історія фізкультурно-спортивного руху

Спеціальність: 014 Середня освіта

Розглянуто на засіданні кафедри
Теорії та методики фізичної культури
Протокол № 1 від 31.08.2017 р.
Завідувач кафедри _____

Печатка інституту

**ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «Історія фізкультурно-спортивного руху»
Для студентів спеціальності 014 Середня освіта**

Варіант 1

<i>1. Які галузі вивчає предмет «Історія фізкультурно-спортивного руху»:</i>	
а)	Галузь олімпійських знань;
б)	Галузь історичних та педагогічних знань;
в)	Галузь історичних та спортивних знань;
г)	Галузь історичних та психологічних знань.
<i>2. На скільки історичних періодів умовно може бути розділена наука «Історія фізкультурно-спортивного руху»:</i>	
а)	3;
б)	4;
в)	5;
г)	6.
<i>3. Хто з вчених висунув теорію походження історії фізичної культури як гри:</i>	
а)	Г. Рейнак;
б)	Г. Спенсер;
в)	Е. Берк;
г)	К. Гросс.
<i>4. Матеріалістична теорія походження історії фізичної культури належить:</i>	
а)	Н. Пономарьву;
б)	В. Шиллеру;
в)	Г. Рейнаку;
г)	К. Гросу.
<i>5. Теорію походження фізичної культури як війни висунув:</i>	
а)	Е. Берк;
б)	Г. Плеханов;
в)	К. Бюхер;
г)	Г. Спенсер.
<i>6. В якій частині Давньої Греції знайдені перші відомості про розвиток фізичної культури:</i>	
а)	Афіни;
б)	Спарта;
в)	Олімпія;
г)	Кріт.
<i>7. З якого віку у Спарті дітей віддавали на виховання державних</i>	

<i>вихователів:</i>	
а)	3 5 років;
б)	3 7 років;
в)	3 10 років;
г)	3 12 років;
<i>8. Який період прийнято вважати похорою Середньовіччя:</i>	
а)	Від V століття з падіння Римської імперії та великого переселення народів, до хретових походів, що розпочалися в кінці X на початку XI століття;
б)	Від III століття припинення Олімпійської ігор Давньої Греції, до епохи Відродження, Реформації та Великих географічних відкриттів, що розпочалися в кінці XV на початку XVI століття;
в)	Від III століття припинення Олімпійської ігор Давньої Греції, до хретових походів, що розпочалися в кінці X на початку XI століття;
г)	Від V століття з падіння Римської імперії та великого переселення народів, до епохи Відродження, Реформації та Великих географічних відкриттів, що розпочалися в кінці XV на початку XVI століття.
<i>9. Яким навикам слід було навчатися юнаком з аристократичних сімей в епоху Середньовіччя:</i>	
а)	Їздити верхи; майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука;
б)	Майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука; плавати; полювати;
в)	Їздити верхи; майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука; плавати; полювати;
г)	Їздити верхи; майстерно фехтувати, читати віюші; володіти списом та стріляти з лука; плавати;
<i>10. Які чесноти разом з лицарськими навичками зобов'язані були засвоїти феодали:</i>	
а)	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених; шляхетно ставитися до жінок;
б)	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених;
в)	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; проявляти великодушність до слабких та переможених; шляхетно ставитися до жінок;
г)	Зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених; шляхетно ставитися до жінок.
<i>11. Хто не мав право присвячувати у лицарі:</i>	

а)	Король;
б)	Магістр;
в)	Батько;
г)	Великий феодал.
12. В чому суть посвяти – аколада:	
а)	Особиста присяга посвячуваного;
б)	Урочисті обійми нового члена лицарства;
в)	Лицарське випробування;
г)	Знання лицарських традицій та чеснот.
13. Яку назву мала гра в м'яч Римських лігеонерів схожа на сучасний футбол:	
а)	Куджу;
б)	Кемарі;
в)	Лабдугараги;
г)	Гарпастум.
14. Коли припинилася реєстрація Олімпійських чемпіонів Давньої Греції:	
а)	У середині III століття;
б)	У середині II століття;
в)	На початку III століття;
г)	На початку IV століття.
15. Скільки існувало періодів розвитку Давнього Риму:	
а)	2;
б)	3;
в)	4;
г)	5.
16. В який з періодів Давнього Риму були найбільш жорстокі бої гладіаторів:	
а)	Царський;
б)	Республіканський;
в)	Імператорський;
г)	В усіх.
17. Що найбільше запобігло будівництву найбільшого амфітеатру у Римі – Колізею:	
а)	Перемоги у війнах;
б)	Розширення територій;
в)	Вимоги пануючого класу;
г)	Зростаючі потреби народу у видовищі.
18. В якому столітті остаточно занепадала Західна Римська імперія:	
а)	В III;
б)	В IV;
в)	В V;
г)	В VI.

19. Свято Купали це:	
а)	Символізувало небесний сонячний вогонь;
б)	Розквіт природи, родючості і плідність;
в)	Символізувало небесного світла, найвищої святості;
г)	Податель добра та багатства, молитви до нього пов'язані з проханням багатою врожаю.
20. У якому віці у давніх слов'ян розпочинався обряд ініціації:	
а)	У 15-16 років;
б)	У 17-18 років;
в)	У 19-20 років;
г)	У 21-22 роки.
21. Початківцем запровадження спеціалізованої фізичної підготовки у козацькому війську вважається:	
а)	Дмитро Вишневецький;
б)	Дмитро Яворницький;
в)	Євстафій Ружинський;
г)	Петро Сагайдачний.
22. В якому році було остаточно знищено Запорізьку Січ:	
а)	У 1770 році;
б)	У 1772 році;
в)	У 1773 році;
г)	У 1775 році.
23. Де відбувся перший чемпіонат світу з футболу:	
а)	У Уругваї;
б)	У Англії;
в)	У Франції;
г)	У Бразилії.
24. В якій країні був заснований гандбол:	
а)	Англія;
б)	Франція;
в)	Данія;
г)	Швеція.
25. Представники якої професесіх винайшли волейбол:	
а)	Рятувальники;
б)	Пожежники;
в)	Електрики;
г)	Лісоруби.

Печатка інституту

**ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «Історія фізкультурно-спортивного руху»
Для студентів спеціальності 014 Середня освіта**

Варіант 2

<i>1. З якого приблизно часу, завдяки розкопкам, ми можемо прослідкувати за розвитком людини: :</i>	
а)	3 8 000 року до н.е;
б)	3 800 000 року до н.е;
в)	3 80 000 року до н.е;
г)	3 8 000 000 року до н.е.
<i>2. Де були виявлені перші сліди фізичної культури країн Стародавнього світу;</i>	
а)	В Месопатамії;
б)	В Єгипті;
в)	В Китаї;
г)	В Греції.
<i>3. В яких племенах Америки найбільш розвинутою була гра в м'яч:</i>	
а)	Майя;
б)	Інки;
в)	Ацтеки;
г)	Ольмеки.
<i>4. Які випробування вимагав звичай – кріптії:</i>	
а)	Випробувальний рік, протягом якого юнаки, що мали бути посвяченими, проходили військову службу;
б)	Випробувальний рік, протягом якого юнаки, що мали бути посвяченими, проходили бойові навчання в районі бунтівних сіл;
в)	Випробувальний рік, протягом якого юнаки, що мали бути посвяченими, займалися спортивними вправами;
г)	Випробувальний рік, протягом якого юнаки, що мали бути посвяченими, проходили обряд очищення.
<i>5. До якого віку дівчат у Спарті тренували як і чоловіків:</i>	
а)	До 10 років;
б)	До 12 років;
в)	До 16 років;
г)	До 20 років.
<i>6. Які школи відвідували юнаки у Давніх Афінах:</i>	
а)	Мусичну;
б)	Гімнастичну;

в)	Схолестичну;
г)	Усі разом.
7. Хто з Давньогрецьких філософів був особливим прихильником Спартанської системи виховання:	
а)	Арістотель;
б)	Платон;
в)	Сократ;
г)	Діоген.
8. Скільки існувало періодів Середньовіччя:	
а)	2;
б)	3;
в)	4;
г)	5.
9. З якого віку розпочиналося виховання синів феодалів:	
а)	3 7 років;
б)	3 8 років;
в)	3 9 років;
г)	3 10 років.
10. Доньки феодалів виховувалися:	
а)	Так як і сини;
б)	Взагалі ніхто не займався їхнім вихованням;
в)	При монастирях та будинках багатих феодалів або короля;
г)	Вдома.
11. Коли були започатковані лицарські турніри:	
а)	У VIII столітті;
б)	У IX столітті;
в)	У X столітті;
г)	У XI столітті.
12. Лицарський поєдинок крейді це:	
а)	Індивідуальний турнір тупою зброєю;
б)	Індивідуальний турнір бойовою зброєю;
в)	Імітація битви двох загонів;
г)	Індивідуальний турнір, який вирішувавав певні суперечності.
13. З якої причини англійський король Едуард II заборонив гру у футбол в межах міста:	
а)	Гра вважалася політично небезпечною;
б)	Гра вважалася травматичною;
в)	Гра вважалася непотрібною;
г)	Гра вважалася нецікавою.
14. Які галузі вивчає предмет «Історія фізкультурно-спортивного руху»:	
а)	Галузь олімпійських знань;
б)	Галузь історичних та педагогічних знань;
в)	Галузь історичних та спортивних знань;

г)	Галузь історичних та психологічних знань.
15. На скільки історичних періодів умовно може бути розділена наука «Історія фізкультурно-спортивного руху»:	
а)	3;
б)	4;
в)	5;
г)	6.
16. Хто з вчених висунув теорію походження історії фізичної культури як гри:	
а)	Г. Рейнак;
б)	Г. Спенсер;
в)	Е. Берк;
г)	К. Гросс.
17. Матеріалістична теорія походження історії фізичної культури належить:	
а)	Н. Пономарьву;
б)	В. Шиллеру;
в)	Г. Рейнаку;
г)	К. Гросу.
18. Теорію походження фізичної культури як війни висунув:	
а)	Е. Берк;
б)	Г. Плеханов;
в)	К. Бюхер;
г)	Г. Спенсер.
19. В якій частині Давньої Греції знайдені перші відомості про розвиток фізичної культури:	
а)	Афіни;
б)	Спарта;
в)	Олімпія;
г)	Крит.
20. З якого віку у Спарті дітей віддавали на виховання державних вихователів:	
а)	з 5 років;
б)	з 7 років;
в)	з 10 років;
г)	з 12 років;
21. Який період прийнято вважати похою Середньовіччя:	
а)	Від V століття з падіння Римської імперії та великого переселення народів, до хретових походів, що розпочалися в кінці X на початку XI століття;
б)	Від III століття припинення Олімпійської ігор Давньої Греції, до епохи Відродження, Реформації та Великих географічних відкриттів, що розпочалися в кінці XV на початку XVI століття;
в)	Від III століття припинення Олімпійської ігор Давньої Греції, до хретових походів, що розпочалися в кінці X на початку XI століття;

г)	Від V століття з падіння Римської імперії та великого переселення народів, до епохи Відродження, Реформації та Великих географічних відкриттів, що розпочалися в кінці XV на початку XVI століття.
22. Яким навикам слід було навчатися юнаком з аристократичних сімей в епоху Середньовіччя:	
а)	Їздити верхи; майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука;
б)	Майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука; плавати; полювати;
в)	Їздити верхи; майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука; плавати; полювати;
г)	Їздити верхи; майстерно фехтувати, читати віюші; володіти списом та стріляти з лука; плавати.
23. Які чесноти разом з лицарськими навичками зобов'язані були засвоїти феодали:	
а)	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених; шляхетно ставитися до жінок;
б)	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених;
в)	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; проявляти великодушність до слабких та переможених; шляхетно ставитися до жінок;
г)	Зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених; шляхетно ставитися до жінок.
24. Хто не мав право присвячувати у лицарі:	
а)	Король;
б)	Магістр;
в)	Батько;
г)	Великий феодал.
25. В чому суть посвяти – аколада:	
а)	Особиста присяга посвячуваного;
б)	Урочисті обійми нового члена лицарства;
в)	Лицарське випробування;
г)	Знання лицарських традицій та чеснот.

Печатка інституту

**ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «Історія фізкультурно-спортивного руху»
Для студентів спеціальності 014 Середня освіта**

Варіант 3

<i>1. В чому суть Давньогрецької системи виховання – агоністики::</i>	
а)	Пентатлон, панкратіон, плавання, кулачний бій, верхова їзда, фехтування, стрільба з лука та інші;
б)	Ритуальні вправи і танці для розвитку пластики і грації, формування постави, красивих форм та рухів тіла, що виконуються зазвичай під музику;
в)	Спеціальна підготовка та участь у змаганнях;
г)	Ігри з м'ячем (сферистика), колесом, ключкою, палицею, в кістки, перетягування, ігри з подоланням опору партнера, утримуванням рівноваги, гойдалки та інші.
<i>2. Яку назву в Давній Греції мали спортивні ігри на честь бога моря Посейдона:</i>	
а)	Істмійські;
б)	Немійські;
в)	Панафінійські;
г)	Піфійські.
<i>3. З якого року проводилися Давні Олімпійські ігри:</i>	
а)	786 рік до н.е.;
б)	776 рік до н.е.;
в)	772 рік до н.е.;
г)	752 рік до н.е..
<i>4. Хто допускався до участі у Олімпійських іграх Давньої Греції:</i>	
а)	Всі мешканці Пелопонесу;
б)	Тільки воїни;
в)	Вільні громадяни та їх дружини;
г)	Вільні громадяни.
<i>5. Одна стадія дорівнювал:</i>	
а)	600 стуній Зевса;
б)	600 стуній Прометея;
в)	600 стуній Аполона;
г)	600 стуній Геракла.
<i>6. З якого віку пажі присвячувались у зброєносці:</i>	
а)	з 12 років;
б)	з 14 років;
в)	з 15 років;
г)	з 16 років.

7. Хто став засновником утопічного соціалізму:	
а)	Томас Мор;
б)	Еразм Роттердамський;
в)	Ієронім Меркуріаліс;
г)	Вітторіно да Фельтре.
8. Хто автор однієї з найбільш популярних книг епохи Відродження «Гаргантюа і Пантагрюель»:	
а)	Франсуа Рабле;
б)	Еразм Роттердамський;
в)	Томмазо Кампанелла;
г)	Томас Мор.
9. Давньослов'янський обряд тризна це:	
а)	Фізичні вправи, спрямовані на підготовку до військових дій;
б)	Фізичні вправи, ігри та розваги, пов'язані з полюванням, ловлею звірів, риби;
в)	Фізичні ігри та вправи, що відтворюють працю й підготовку до неї;
г)	Фізичні вправи та ігри пов'язані з народними, магічними та іншими обрядами і віруваннями.
10. Який з культових обрядів давніх слов'ян присвячений богу Всесвіту:	
а)	Сварогу;
б)	Роду;
в)	Дажбогу;
г)	Перуну.
11. В якому році була прийнята Люблінська унія, що спричинила різке посилення влади польських феодалів над українським населенням:	
а)	У 1529 році;
б)	У 1549 році;
в)	У 1569 році;
г)	У 1589 році.
12. Перші літературні джерела про козаків належать:	
а)	Марціну Бельському;
б)	Самійлу Зборовському;
в)	Дмитру Вишневецькому;
г)	Гійому де Боплану.
13. В якому році були вперше надпуквані сучасні футбольні правила:	
а)	У 1861 році;
б)	У 1863 році;
в)	У 1865 році;
г)	У 1868 році.
14. З якого приблизно часу, завдяки розкопкам, ми можемо	

<i>прослідкувати за розвитком людини: :</i>	
а)	3 8 000 року до н.е;
б)	3 800 000 року до н.е;
в)	3 80 000 року до н.е;
г)	3 8 000 000 року до н.е..
<i>15. Де були виявлені перші сліди фізичної культури країн Стародавнього світу;</i>	
а)	В Месопатамії;
б)	В Єгипті;
в)	В Китаї;
г)	В Греції.
<i>16. В яких племенах Америки найбільш розвинутою була гра в м'яч:</i>	
а)	Майя;
б)	Інки;
в)	Ацтеки;
г)	Ольмеки.
<i>17. Які випробування вимагав звичай – кріптії:</i>	
а)	Випробувальний рік, протягом якого юнаки, що мали бути посвяченими, проходили військову службу;
б)	Випробувальний рік, протягом якого юнаки, що мали бути посвяченими, проходили бойові навчання в районі бунтівних сіл;
в)	Випробувальний рік, протягом якого юнаки, що мали бути посвяченими, займалися спортивними вправами;
г)	Випробувальний рік, протягом якого юнаки, що мали бути посвяченими, проходили обряд очищення.
<i>18. До якого віку дівчат у Спарті тренували як і чоловіків:</i>	
а)	До 10 років;
б)	До 12 років;
в)	До 16 років;
г)	До 20 років.
<i>19. Які школи відвідували юнаки у Давніх Афінах:</i>	
а)	Мусичну;
б)	Гімнастичну;
в)	Схолестичну;
г)	Усі разом.
<i>20. Хто з Давньогрецьких філософів був особливим прихильником Спартанської системи виховання:</i>	
а)	Арістотель;
б)	Платон;
в)	Сократ;
г)	Діоген.
<i>21. Скільки існувало періодів Середньовіччя:</i>	
а)	2;

б)	3;
в)	4;
г)	5.
22. З якого віку розпочиналося виховання синів феодалів:	
а)	3 7 років;
б)	3 8 років;
в)	3 9 років;
г)	3 10 років.
23. Доньки феодалів виховувалися:	
а)	Так як і сини;
б)	Взагалі ніхто не займався їхнім вихованням;
в)	При монастирях та будинках багатих феодалів або короля;
г)	Вдома.
24. Коли були започатковані лицарські турніри:	
а)	У VIII столітті;
б)	У IX столітті;
в)	У X столітті;
г)	У XI столітті.
25. Лицарський поєдинок крейді це:	
а)	Індивідуальний турнір тупою зброєю;
б)	Індивідуальний турнір бойовою зброєю;
в)	Імітація битви двох загонів;
г)	Індивідуальний турнір, який вирішувавав певні суперечності.

Печатка інституту

**ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «Історія фізкультурно-спортивного руху»
Для студентів спеціальності 014 Середня освіта**

Варіант 4

<i>1. На честь кого проводилися Олімпійські ігри Давньої Греції:</i>	
а)	Прометея;
б)	Аполона;
в)	Зевса;
г)	Геракла.
<i>2. Пентатлон це:</i>	
а)	Давній вид п'ятиборства;
б)	Кулачний бій;
в)	Вид боротьби;
г)	Перегони озброєних воєнів.
<i>3. Хто вважався переможцем у перегонах колісниць:</i>	
а)	Вершник;
б)	Володар коней;
в)	Вершник та володар коней;
г)	Кінь.
<i>4. Яка найбільша тривалість Олімпійських ігор Давньої Греції:</i>	
а)	2 дні;
б)	5 днів;
в)	7 днів;
г)	10 днів.
<i>5. Хто з видатних особистостей Давньої Греції вперше подолав марафонську дистанцію:</i>	
а)	Мілон з Кротону;
б)	Леонідос з Родосу;
в)	Феаген;
г)	Фідіппід.
<i>6. Коли відбувалося присвячення у лицарі:</i>	
а)	У 19 років;
б)	У 20 років;
в)	У 21 рок;
г)	У 22 роки.
<i>7. Якими культовими можливостями володів бог давніх слов'ян Перун:</i>	
а)	Бог неба, небесного світла, найвищої святості;
б)	Сонячний Бог, податель добра та багатства, молитви до нього пов'язані

	з проханням багатою врожаю;
в)	Бог весняного сонця, розквіту природи, родючості і плідність;
г)	Володарю блискавок та грому, богу війни та зброї, покровителю князя і дружини.
8. Обряд ініціації це:	
а)	Ритуали відокремлення дівчат від общини і відправкою в особливий табір;
б)	Ритуали відокремлення хлопців від общини і відправкою в особливий табір;
в)	Ритуали фізичного вдосконалення хлопців;
г)	Ритуали фізичного вдосконалення дівчат.
9. Першою літописною Січчю була:	
а)	Томанівка;
б)	Базавлуцька;
в)	Кам'янська;
г)	Олешківська.
10. З кількох відділів складалася Січова школа:	
а)	2;
б)	3;
в)	4;
г)	5.
11. Між якими збірними відбувся перший міжнародний матч з футболу:	
а)	Між збірними Англії та Франції;
б)	Між збірними Англії та Німеччини;
в)	Між збірними Англії та Шотландії;
г)	Між збірними Англії та Голландії.
12. Хто став засновником кубка світу з футболу:	
а)	Габрієль Ано;
б)	Хуго Майзль;
в)	Анрі Делоне;
г)	Жюль Риме.
13. Яка з країн вважається засновницею баскетболу:	
а)	Англія;
б)	США;
в)	Франція;
г)	Німеччина.
14. В чому суть Давньогрецької системи виховання – агоністики.:	
а)	Пентатлон, панкратіон, плавання, кулачний бій, верхова їзда, фехтування, стрільба з лука та інші;
б)	Ритуальні вправи і танці для розвитку пластики і грації, формування постави, красивих форм та рухів тіла, що виконуються зазвичай під музику;
в)	Спеціальна підготовка та участь у змаганнях;

г)	Ігри з м'ячем (сферистика), колесом, ключкою, палицею, в кістки, перетягування, ігри з подоланням опору партнера, утримуванням рівноваги, гойдалки та інші.
15. Яку назву в Давній Греції мали спортивні ігри на честь бога моря Посейдона:	
а)	Істмійські;
б)	Немійські;
в)	Панафінійські;
г)	Піфійські.
16. З якого року проводилися Давні Олімпійські ігри:	
а)	786 рік до н.е.;
б)	776 рік до н.е.;
в)	772 рік до н.е.;
г)	752 рік до н.е..
17. Хто допускався до участі у Олімпійських іграх Давньої Греції:	
а)	Всі мешканці Пелопенесу;
б)	Тільки воїни;
в)	Вільні громадяни та їх дружини;
г)	Вільні громадяни.
18. Одна стадія дорівнювал:	
а)	600 стуній Зевса;
б)	600 стуній Прометея;
в)	600 стуній Аполона;
г)	600 стуній Геракла.
19. З якого віку пажі присвячувались у зброєносці:	
а)	З 12 років;
б)	З 14 років;
в)	З 15 років;
г)	З 16 років.
20. Хто став засновником утопічного соціалізму:	
а)	Томас Мор;
б)	Еразм Роттердамський;
в)	Ієронім Меркуріаліс;
г)	Вітторіно да Фельтре.
21. Хто автор однієї з найбільш популярних книг епохи Відродження «Гаргантюа і Пантагрюель»:	
а)	Франсуа Рабле;
б)	Еразм Роттердамський;
в)	Томмазо Кампанелла;
г)	Томас Мор.
22. Давньослов'янський обряд тризна це:	
а)	Фізичні вправи, спрямовані на підготовку до військових дій;
б)	Фізичні вправи, ігри та розваги, пов'язані з полюванням, ловлею звірів, риби;

в)	Фізичні ігри та вправи, що відтворюють працю й підготовку до неї;
г)	Фізичні вправи та ігри пов'язані з народними, магічними та іншими обрядами і віруваннями.
23. Який з культових обрядів давніх слов'ян присвячений богу Всесвіту:	
а)	Сварогу;
б)	Роду;
в)	Дажбогу;
г)	Перуну.
24. В якому році була прийнята Люблінська унія, що спричинила різке посилення влади польських феодалів над українським населенням:	
а)	У 1529 році;
б)	У 1549 році;
в)	У 1569 році;
г)	У 1589 році.
25. Перші літературні джерела про козаків належать:	
а)	Марціну Бельському;
б)	Самійлу Зборовському;
в)	Дмитру Вишневецькому;
г)	Гійому де Боплану.

Печатка інституту

**ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ
З ДИСЦИПЛІНИ «Історія фізкультурно-спортивного руху»
Для студентів спеціальності 014 Середня освіта**

Варіант 5

<i>1. Коли припинилася реєстрація Олімпійських чемпіонів Давньої Греції:</i>	
а)	У середині III століття;
б)	У середині II століття;
в)	На початку III століття;
г)	На початку IV століття.
<i>2. Скільки існувало періодів розвитку Давнього Риму:</i>	
а)	2;
б)	3;
в)	4;
г)	5.
<i>3. В який з періодів Давнього Риму були найбільш жорстокі бої гладіаторів:</i>	
а)	Царський;
б)	Республіканський;
в)	Імператорський;
г)	В усіх.
<i>4. Що найбільше запобігло будівництву найбільшого амфітеатру у Римі – Колізею:</i>	
а)	Перемоги у війнах;
б)	Розширення територій;
в)	Вимоги пануючого класу;
г)	Зростаючі потреби народу у видовищі.
<i>5. В якому столітті остаточно занепадала Західна Римська імперія:</i>	
а)	В III;
б)	В IV;
в)	В V;
г)	В VI.
<i>6. Свято Купали це:</i>	
а)	Символізувало небесний сонячний вогонь;
б)	Розквіт природи, родючості і плідність;
в)	Символізувало небесного світла, найвищої святості;
г)	Податель добра та багатства, молитви до нього пов'язані з проханням багатою врожаю.
<i>7. У якому віці у давніх слов'ян розпочинався обряд ініціації:</i>	
а)	У 15-16 років;

б)	У 17-18 років;
в)	У 19-20 років;
г)	У 21-22 роки.
8. Початківцем запровадження спеціалізованої фізичної підготовки у козацькому війську вважається:	
а)	Дмитро Вишневецький;
б)	Дмитро Яворницький;
в)	Євстафій Ружинський;
г)	Петро Сагайдачний.
9. В якому році було остаточно знищено Запорізьку Січ:	
а)	у 1770 році;
б)	у 1772 році;
в)	у 1773 році;
г)	у 1775 році.
10. Де відбувся перший чемпіонат світу з футболу:	
а)	У Уругваї;
б)	У Англії;
в)	У Франції;
г)	У Бразилії.
11. В якій країні був заснований гандбол:	
а)	Англія;
б)	Франція;
в)	Данія;
г)	Швеція.
12. Представники якої професесіх винайшли волейбол:	
а)	Рятувальники;
б)	Пожежники;
в)	Електрики;
г)	Лісоруби.
13. Які з видів хокею не є Олімпійським видом спорту:	
а)	Хокей з шайбою;
б)	Хокей на траві для чоловіків;
в)	Хокей з м'ячем;
г)	Хокей на траві для жінок.
14. На честь кого проводилися Олімпійські ігри Давньої Греції:	
а)	Прометей;
б)	Аполона;
в)	Зевса;
г)	Геракла.
15. Пентатлон це:	
а)	Давній вид п'ятиборства;
б)	Кулачний бій;
в)	Вид боротьби;

г)	Перегони озброєних воєнів.
16. Хто вважався переможцем у перегонах колісниць:	
а)	Вершник;
б)	Володар коней;
в)	Вершник та володар коней;
г)	Кінь.
17. Яка найбільша тривлість Олімпійських ігор Давньої Греції:	
а)	2 дні;
б)	5 днів;
в)	7 днів;
г)	10 днів.
18. Хто з видатних особистостей Давньої Греції вперше подолав марафонську дистанцію:	
а)	Мілон з Кротону;
б)	Леонідос з Родосу;
в)	Феаген;
г)	Фідіппід.
19. Коли відбувалося присвячення у лицарі:	
а)	У 19 років;
б)	У 20 років;
в)	У 21 рок;
г)	У 22 роки.
20. Якими культовими можливостями володів бог давніх слов'ян Перун:	
а)	Бог неба, небесного світла, найвищої святості;
б)	Сонячний Бог, податель добра та багатства, молитви до нього пов'язані з проханням багатою врожаю;
в)	Бог весняного сонця, розквіту природи, родючості і плідність;
г)	Володарю блискавок та грому, богу війни та зброї, покровителю князя і дружини.
21. Обряд ініціації це:	
а)	Ритуали відокремлення дівчат від общини і відправкою в особливий табір;
б)	Ритуали відокремлення хлопців від общини і відправкою в особливий табір;
в)	Ритуали фізичного вдосконалення хлопців;
г)	Ритуали фізичного вдосконалення дівчат.
22. Першою літописною Січчю була:	
а)	Томанівка;
б)	Базавлуцька;
в)	Кам'янська;
г)	Олешківська.
23. З кількох відділів складалася Січова школа:	
а)	2;

б)	3;
в)	4;
г)	5.
24. Між якими збірними відбувся перший міжнародний матч з футболу:	
а)	Між збірними Англії та Франції;
б)	Між збірними Англії та Німеччини;
в)	Між збірними Англії та Шотландії;
г)	Між збірними Англії та Голландії.
25. Хто став засновником кубка світу з футболу:	
а)	Габріель Ано;
б)	Хуго Майзль;
в)	Анрі Делоне;
г)	Жюль Риме.

БЛАНК ВІДПОВІДІ:

Кутовий штамп (ННІФК)

КОМПЛЕКСНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА
ІСТОРІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОГО РУХУ

Прізвище, імя, по-батькові _____

Курс _____ Група _____ Варіант 1 _____

1.	<i>Які галузі вивчає предмет «Історія фізкультурно-спортивного руху»:</i>	
	Галузь олімпійських знань;	а)
	Галузь історичних та педагогічних знань;	б)
	Галузь історичних та спортивних знань;	в)
	Галузь історичних та психологічних знань.	г)
2.	<i>На скільки історичних періодів умовно може бути розділена наука «Історія фізкультурно-спортивного руху»:</i>	
	3;	а)
	4;	б)
	5;	в)
	6.	г)
3.	<i>Хто з вчених висунув теорію походження історії фізичної культури як гри:</i>	
	Г. Рейнак;	а)
	Г. Спенсер;	б)
	Е. Берк;	в)
	К. Гросс.	г)
4.	<i>Матеріалістична теорія походження історії фізичної культури належить:</i>	
	Н. Пономарьву;	а)
	В. Шиллеру;	б)
	Г. Рейнаку;	в)
	К. Гросу.	г)
5.	<i>Теорію походження фізичної культури як війни висунув:</i>	
	Е. Берк;	а)
	Г. Плеханов;	б)
	К. Бюхер;	в)

	Г. Спенсер.	г)
6.	<i>В якій частині Давньої Греції знайдені перші відомості про розвиток фізичної культури:</i>	
	Афіни;	а)
	Спарта;	б)
	Олімпія;	в)
	Крит.	г)
7.	<i>З якого віку у Спарті дітей віддавали на виховання державних вихователів:</i>	
	З 5 років;	а)
	З 7 років;	б)
	З 10 років;	в)
	З 12 років.	г)
8.	<i>Який період прийнято вважати похвою Середньовіччя:</i>	
	Від V століття з падіння Римської імперії та великого переселення народів, до хретових походів, що розпочалися в кінці X на початку XI століття;	а)
	Від III століття припинення Олімпійської ігор Давньої Греції, до епохи Відродження, Реформації та Великих географічних відкриттів, що розпочалися в кінці XV на початку XVI століття;	б)
	Від III століття припинення Олімпійської ігор Давньої Греції, до хретових походів, що розпочалися в кінці X на початку XI століття;	в)
	Від V століття з падіння Римської імперії та великого переселення народів, до епохи Відродження, Реформації та Великих географічних відкриттів, що розпочалися в кінці XV на початку XVI століття.	г)
9.	<i>Яким навикам слід було навчатися юнаком з аристократичних сімей в епоху Середньовіччя:</i>	
	Їздити верхи; майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука;	а)
	Майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука; плавати; полювати;	б)
	Їздити верхи; майстерно фехтувати, боротися з супротивником; володіти списом та стріляти з лука; плавати; полювати;	в)
	Їздити верхи; майстерно фехтувати, читати віюші; володіти списом та стріляти з лука; плавати;	г)
10.	<i>Які чесноти разом з лицарськими навичками зобов'язані були засвоїти феодали:</i>	
	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених;	а)

	шляхетно ставитися до жінок;	
	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених;	б)
	Бути вірними церкві; зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; проявляти великодушність до слабких та переможених; шляхетно ставитися до жінок;	в)
	Зберігати вірність королю або сюзерену; володіти особистою хоробрістю; дотримуватись правил лицарського поєдинку; свято шанувати дане слово; проявляти великодушність до слабких та переможених; шляхетно ставитися до жінок.	г)
11.	<i>Хто не мав право присвячувати у лицарі:</i>	
	Король;	а)
	Магістр;	б)
	Батько;	в)
	Великий феодал.	г)
12.	<i>В чому суть посвяти – аколада:</i>	
	Особиста присяга посвячуваного;	а)
	Урочисті обійми нового члена лицарства;	б)
	Лицарське випробування;	в)
	Знання лицарських традицій та чеснот.	г)
13.	<i>Яку назву мала гра в м'яч Римських лігеонерів схожа на сучасний футбол:</i>	
	Куджу;	а)
	Кемарі;	б)
	Лабдугараги;	в)
	Гарпастум.	г)
14.	<i>Коли припинилася реєстрація Олімпійських чемпіонів Давньої Греції:</i>	
	У середині III століття;	а)
	У середині II століття;	б)
	На початку III століття;	в)
	На початку IV століття.	г)
15.	<i>Скільки існувало періодів розвитку Давнього Риму:</i>	
	2;	а)
	3;	б)
	4;	в)
	5.	г)
16.	<i>В який з періодів Давнього Риму були найбільш жорстокі бої гладіаторів:</i>	
	Царський;	а)
	Республіканський;	б)

	Імператорський;	в)
	В усіх.	г)
17.	<i>Що найбільше запобігло будівництву найбільшого амфітеатру у Римі – Колізею:</i>	
	Перемоги у війнах;	а)
	Розширення територій;	б)
	Вимоги пануючого класу;	в)
	Зростаючі потреби народу у видовищі.	г)
18.	<i>В якому столітті остаточно занепадала Західна Римська імперія:</i>	
	В III;	а)
	В IV;	б)
	В V;	в)
	В VI.	г)
19.	<i>Свято Купали це:</i>	
	Символізувало небесний сонячний вогонь;	а)
	Розквіт природи, родючості і плідність;	б)
	Символізувало небесного світла, найвищої святості;	в)
	Податель добра та багатства, молитви до нього пов'язані з проханням багатою врожаю.	г)
20.	<i>У якому віці у давніх слов'ян розпочинався обряд ініціації:</i>	
	У 15-16 років;	а)
	У 17-18 років;	б)
	У 19-20 років;	в)
	У 21-22 роки.	г)
21.	<i>Початківцем запровадження спеціалізованої фізичної підготовки у козацькому війську вважається:</i>	
	Дмитро Вишневецький;	а)
	Дмитро Яворницький;	б)
	Євстафій Ружинський;	в)
	Петро Сагайдачний.	г)
22.	<i>В якому році було остаточно знищено Запорізьку Січ:</i>	
	У 1770 році;	а)
	У 1772 році;	б)
	У 1773 році;	в)
	У 1775 році.	г)
23.	<i>Де відбувся перший чемпіонат світу з футболу:</i>	
	У Уругваї;	а)
	У Англії;	б)
	У Франції;	в)
	У Бразилії.	г)
24.	<i>В якій країні був заснований гандбол:</i>	
	Англія;	а)
	Франція;	б)

	Данія;	в)
	Швеція.	г)
25.	<i>Представники якої професесіх винайшли волейбол:</i>	
	Рятувальники;	а)
	Пожежники;	б)
	Електрики;	в)
	Лісоруби.	г)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:

Всього у варіанті 25 питань.

Максимальна сума балів – 100.

Кожне питання оцінюється 4 балами.

Сума балів за всі тести одного варіанту	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно без повторного складання